

Pakisztáni gazdaság

A csőd szélén

Az év eleje óta szinte szünet nélkül folynak a tárgyalások az Egyesült Államok és nyugati szövetségesei között Pakisztán gazdasági megsegítésének lehetséges formáiról és mértékéről, hiszen az afganisztáni események fényében fontos feladattá lépett elő az ázsiai ország megmentése a teljes gazdasági és pénzügyi csődtől. 1979. második felében a fejlett tőkés államok még elutasították Pakisztán kérését az adósságok átutemeléséről, sőt, a segélyek és hitelek folyósítását is elenyésző szintre csökkentették. Újabb azonban a tőkés országok szemében „felértékelődött” a problémáktól és a gyengeségtől tántorgó pakisztáni gazdaság.

Burjánzó korrupció

A 80 millió lakosú Pakisztán Ziaul Hak katonai diktatúrája alatt igen súlyos gazdasági nehézségekkel néz szembe. Az országban burjánzik a korrupció és a feketepiac, hosszú idő óta megbomlott a kereslet és a kínálat egyensúlya. Az infláció tavaly elérte a 20 százalékot, s rohamosan növekszik a munkanélküliség száma. A bruttó társadalmi terméknek mintegy felét a szolgáltató szféra állítja elő, s ez önmagában is magyarázza a vágató infláció okát.

A gazdasági élet legfontosabb szektora a mezőgazdaság is — a bruttó társadalmi termék egyharmadát adja —, szerkezeti és strukturális gondokkal küszködik. Nem valósult meg a Bhutto elnök idején meghirdetett földreform, s jelenleg a termőterület felét háromezer nagybirtokos tartja kezében. Mintegy kétmillióra becsülik a falusi nincstelenek számát. Az agrárszektorban uralkodó viszonyok és a kedvezőtlen időjárás következtében tavaly alaposan megfogyatkozott a rizs- és a cukornádtermés, s lepadt az állattalomány is. Pakisztán tavaly — s az előrejelzések szerint idén is — hatalmas élelmiszerimportra szorult, mintegy 2,5 millió tonna élelmet kellett külföldről vásárolnia. Az olajszámla 1 milliárd dolláros volt 1979-ben, vagyis az exportbevételek több mint 50 százalékát emésztette fel.

A gazdasági életben uralkodó kaotikus állapotok hatására, tavaly visszaesett az ipari termelés is, s ez ugyancsak éreztette hatását az exportban. Ugyanakkor nem csökkent a luxuscikkek magas importhányada — a külkereskedelmi mérleg hiánya a folyó pénzügyi évben eléri a 2,25 milliárd dollárt.

A presztízbomba

A hatalmas külkereskedelmi deficit, a mértéktelen fegyverkezés finanszírozására, Pakisztán kénytelen volt kölcsönök sorát felvenni a nemzetközi pénzpiacra. Jelenleg az ország külföldi adósságai 7,5 milliárd dollárt tesznek ki, s az ideai kamatterhek meghaladják a félmilliárd dollárt. A gazdasági válsággal küszködő kormány tavaly kérte legfontosabb támogatóit — az Egye-

sült Államokat, Japánt és több nyugat-európai országot —, az adósságok átutemelésére, a kétségbeesett kérés azonban nem talált meghallgatásra, hiszen a katonai diktatúra akkor nem volt „szalonképes” Nyugaton. Az elmúlt év második felében az USA beszüntette a kölcsönök és hitelek további folyósítását, ugyanis ekkor derült fény Pakisztán nukleáris robbantási tervére, és a nagyszabású, nem békés célú atomprogramra.

A nukleáris program — végső soron az atombomba megteremtése — Pakisztánban presztízsbemutatóként számít. Szakértők szerint, ezidáig kétféle milliárd dollárt fordítottak erre a célra. Mivel a szakemberhiány és a nem megfelelő szervezés szinte megbénítja az ipari nagyberuházásokat. Megkezdődött a korábban államosított üzemek és gyárak reprivatizálása, a csődbe jutott állami szektor felszámolása.

A hatalmas vagyoni különbségek, a tömeges szegénység, a feszült belpolitikai helyzet, a törzsi ellentétek, valamint a népesség óriási szaporulata (évenként 3 százalékkal), belátható időn belül nem teszi lehetővé a gazdaság talpraállítását önerőből.

Összedják

Súlyos terhet ró az országra az afgán ellenforradalmi erők támogatása, valamint a fegyverkezési kiadások emelésének finanszírozása is. Bár az Egyesült Államok nemrégiben 200—200 millió dollár katonai és gazdasági segélyt ajánlott Iszlámabad számára, a tábornok elnök ezt az összeget, mint alamizsnát visszautasította. Kétségtelen, hogy a 400 millió dollár édeskeves a csődtömeg felszámolásának megkezdéséhez, s még tüneti kezelésnek sem elegendő a gazdasági bajok orvoslására. A helyzetet jól jellemzi, hogy a pakisztáni valutataralékok értéke jelenleg mindössze kétheti importra nyújt fedezetet.

Nem kétséges, hogy a fejlett tőkés államok megnyitják pénztárcájukat a pakisztáni gazdaság részleges szanálása, a belpolitikai feszültségek következtében előállható robbanás elkerülése érdekében. A dollárszázmilliókon kívül azonban a kormány egy nagyobb „aduban” bízik: reméli, hogy a Pakisztánnal szimpatizáló fejlett tőkés országok hajlandóak lesznek az adósságok átutemelésére, illetve újabb hitelek és kölcsönök folyósítására, kedvezőbb feltételek mellett. A „donorországok” között Kínára is számítanak, hiszen Peking az elmúlt másfél évtizedben mintegy 2 milliárd dollárt adott Iszlámabadnak. Némi anyagi támogatás várható az iszlám országok egy részétől, elsősorban Szaúd-Arábiától.

A várható gazdasági segítség azonban — nyugati szakértők véleménye szerint — csak arra elegendő, hogy Pakisztán elkerülje a gazdasági összeomlást.

Gonda György — Szentgáli Péter

Rés az egységen

OPEC-közlemény az olajárakról

Közös közleményt hoztak nyilvánosságra szerda reggel a kőolaj-exportáló országok szervezetének tagállamai. A közlemény szerint a viszonyítási alapul szolgáló nyersolaj ára hordóként legfeljebb 32 dollárt érhet el és a minőségétől, földrajzi távolságtól függően ehhez legfeljebb 5 dolláros felár rakható. Ugyanakkor a tagországokra bízzák, hogy ezen a határon belül emelik-e, vagy sem a nyersolaj árát.

Szakértők szerint ha a megállapodás életbe lépne, úgy az az olaj hordóként, jelenleg átlagosan 30 dollár körüli árát, egy dollárral emelné. Csak hogy a korábbi híreszteléseket cáfolva, Za-

ki Jamani szaúdi olajügyi miniszter — nyilvánvalóan politikai megfontolásból és az olajpiac realitáit értékelve — kijelentette: országa nem emeli az árakat. Márpedig egységes, a közös közlemény szellemében megvalósuló árakról csak akkor lehet beszélni, ha az OPEC legnagyobb olajtermelője felemelné a szervezet belüli legalacsonyabb árát.

Kína bejelentette, hogy május közepétől visszamenőleg hordóként másfél dollárral, mintegy 34,6 dollárra kívánja emelni a japán olajtársaságok részére szállítandó olaj árát.

A GYSEV-kapcsolat

Mindkét félnek hasznos a „kisvasút” — Kiterjedt üzletágak

Manapság sok szó esik a kisvasutakról, ám jobbára olyankor, ha — gazdasági megfontolásból — forgalmukat megszüntetik. Van viszont egy kisvasút, amelyik tavaly októberben ünnepelte századik születésnapját és jövője — az 1976-ban aláírt szerződés szerint — 2007-ig megnyugtató. Igaz, a „kisvasút” megnevezés csak részben találó: nem kimutathatóan érett pófogók vontatják a muzeális értékű vagonokat — ám az egyvágányú pálya mindössze 160 kilométer hosszú, s abból is csupán 90 kilométernyi kigyózik magyar területen, Győrtől az osztrák határig.

A krónika

Az idén második évszázadába lépett Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút (a GYSEV) sajátos vállalkozás: magyar—osztrák részvénytársaság, amelynek vezérigazgatósága Budapesten van, s 1700 embert foglalkoztat. Igazgatósága van Sopronban, üzemvezetősége Wulkaprodersdorffban, Bécsben pedig képviselői működik — de a vezérigazgatóság mind a magyar, mind az osztrák üzemszert felügyeli, irányítja és ellenőrzi. A legalább 12, de legfeljebb 20 tagú részvénytársasági igazgatóságot három évenként a közgyűlés választja meg; a tagok között van a magyar Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium, valamint az Osztrák Szövetségi Közlekedési Minisztérium két-két jelöltje is.

Hosszúra nyúlva az a krónika, amely a kisvasút történetét, jellegének változásait részletesen taglalja. A múltból csupán annyit: a század végén azért építették meg, hogy a vonal mentén levő települések mezőgazdasági terményeit az egész monarchiába el lehessen juttatni, ám a vasútársaságnak már kezdetben állandó bevétel jelentettek a nagyobb üzemek (kiváltképp miután iparvágányokkal csatlakoztak a pályához). A részvénytársaságnak — a sínhálózatnak csakúgy, mint a szervezetnek — mindkét világháború után meg kellett újulnia, ezért az alapszabályt többször, legutóbb 1973-ban módosították. Ami a jelent illeti, arról Orszaváry László vezérigazgatóval a társaság ügyvezető alelnökével, és dr. Fehérvári László főkönyvelőhellyel beszélgettünk.

— A GYSEV vonalán évente négy és fél millió tonna utaznak — mondja a vezérigazgató —, s 4,6 millió tonna árut továbbítunk. A nemzetközi forgalom ebből 2,9 millió tonna áruval részesedik. A tavalyi bevételünk több mint 1,3 milliárd forint, ezen belül 109 mil-

ió schilling volt. De ez az összeg nem csupán a személy- és áruszállításból, hanem a társaság egyéb üzletszerző tevékenységéből, szolgáltatásaiból is származik.

A vasút teljesítménye a kelet—nyugati árucserétől függ, s az — napjainkban is tapasztalhatjuk — hullámzik. Ez érzékenyen érintheti a gazdálkodásukat, ezért bővítették ki az alapszabályt 1973 novemberében. Immár hét esztendője a hagyományos személy- és áruforgalom, valamint a vasútépítésen túl egyéb szállítást is vállalhatnak közúton, vízen és levegőben egyaránt. Működik nyílt idegenforgalmi, utazási- és menettjegyirodák, szállodákat és éttermeket nyitni; szállítmányozással foglalkozni; vámszabadraktárt létesíteni; a fuvarozással kapcsolatos képviseletet és ügynökséget ellátni; szállítótársakot bére venni és adni — s még nem teljes a lista. Ami az idegenforgalmat illeti: Sopronban — bár nem nagy — népszerű a Lokomotív Szálló, 1977 óta pedig, egyebek között bécsi utakat is szervez a Lokomotív-Tourist. A városban és a vonal mentén is vannak éttermek, s újabb szálloda építést tervezik.

Sokfelét vállal

— Sajátos a szerepe a Magyar Nemzeti Banktól kapott hitelből épített soproni vámraktárunknak — folytatja a főkönyvelő-helyettes. — A beruházás költségei három és fél, négy év alatt megtérülnek. Földrajzilag is igen jó helyen van: közel az osztrák, a cseh-szlovák és a jugoszláv határhoz. Igénybevétele azoknak előnyös, akik még nem döntöttek el, hogy kinek és mikor adják el az áruikat. A szállítmányt vámkezelten, mintegy nemzetközi területen tároljuk, ha az eladó üzleti érdeke úgy kívánja: akár huzamos ideig is. A küldemény onnan bármikor bárhová továbbítható.

A legkülönfélébb — olykor csekélynek tűnő — megbízásokat is ellátnak. Kívánságra fertőlenítik a Sopronba érkező fát, megetetik-megitatják a vagonokban utazó lovakat, „utánmérlegelik” a küldeményeket, s előzetesen tájékoztatják az eladót a szállítmány érkezéséről, hogy a feladónak-fogadónak egyaránt megfeleljen az időpont. Raabersped néven — önálló vállalkozásként — nemzetközi konténerszállítmányozási részleget hoztak létre, amely tavaly több mint 11 ezer konténer forgalmát bonyolította le. Summázza: e melléktevékenységek az elmúlt esztendőben 694 millió forintos bevételt hoztak — s immár

nem is nevezik melléktevékenységnek. Részei a GYSEV mindennapos munkájának.

Rugalmas társaság

— Feltehetően az osztrák fél is megtalálja a számítását, ha 2007-ig meghosszabbították a koncessziót...

— Az Ausztria területén levő hetven kilométernyi GYSEV-pályából 36 kilométer a fővonal. Emellett, felmondhatatlan üzemekezelési szerződés alapján, 1987-ig érvényes koncesszióval, a részvénytársaság üzemelteti a fertővidéki helyiérdekű vasutat is. E HÉV-szerelvények Fertőszentmiklóstól a Fertő tó északi csücskéig, Neusiedl-ig közlekednek. Ha az Osztrák Szövetségi Vasutak venné át e vonalakat, a fenntartásuk alighanem a jelenleginél többbe kerülne. Számukra előnyösebb, ha az osztrák területen levő részt a GYSEV üzemelteti. Egyebek mellett azért is, mert a sínhálózat felújítását is a részvénytársaság magyar üzemszert végzi. A Diesel-vontatásra való áttérés indokolta a fővonalon az öreg pálya átépítését, ám amikor egy osztrák vállalkozó került szóba, a költségeket — 1975-ös árszinten — 330 millió schillingre becsülték. Ez meghaladta volna az osztrák vonalrész teherbíróképességét. Végül a saját kivitelezés mellett döntöttek: a magyar üzemszert támogatásával, magyar szakemberek jórészt magyar anyagokat felhasználva korszerűsítik a pályát — 220 millió schillingért. Az osztrákok ezért hosszabbították meg a vasút működési engedélyét a befektetett összeg megtérüléséig. Vagyis harminc évre: 2007-ig. Az 1975-ben megkezdett munkálatok várhatóan az idén fejeződnek be; az osztrák fél, évi tíz-tizenkét millió schillinges részletekben törleszti a felújítás költségeit.

Az ezredforduló után is életképes lesz tehát e nagy hagyományú részvénytársaság, amelynek vezetői újabb és újabb elképzeléseket melengetnek. Szó lehet egyebek között budapesti szállodáról is; harmadik országbeli partnerekkel tárgyalnak arról, hogy vitorlaskikötőt és apartament-házakat építsenek a Balaton partján. Rugalmas társaságot irányítanak, akik — úgy mondják — elébe mennek az üzletnek. S túl a gazdasági előnyökön, jó példát mutatnak arra: miként működhet együtt tartósan és hosszú távon két különböző társadalmi rendszerű, ám egymással jó kapcsolatban álló szomszédos ország.

Földes Tamás

Szerződés-kötés a poznanai vásáron

Tudósítónktól.

A poznanai nemzetközi vásáron ismert vendéget fogadott Heltai András varsói magyar kereskedelmi tanácsos és Hoffmann Ervin, a kiállítás igazgatója. Mirosław Hermaszewski lengyel úrhajós tekintette meg a magyar kiállítást, aki elismeréssel szölt a bemutatott termékekről.

Az Unitra lengyel külkereskedelmi vállalat és az Elektromodul szakosítási szerződést kötött az 1981—85. évekre. Az első évre 1,5 millió rubel értékű áruforgalmat irányoztak elő légszigeteléses forgókondenzátorokból, műszerkapcsolókból, üvegszálás ellenállásokból és több sarkú csatlakozókból. Így jelentős konvertibilis devizamegtakarítás várható mindkét fél számára, és egyben mód nyílik a gazdaságos sorozatgyártásra.

A magyar kiállítást szerdán megtekintette a szovjet delegáció is, élén L. V. Szmirnov szovjet miniszterelnök-helyetessel. A vendégeket Bölcskei József, a varsói magyar nagykövetség ügyvivője, Heltai András varsói magyar kereskedelmi tanácsos és a kiállítás igazgatója fogadta.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Interferonkutatás

A Shell olajkonzern is hozzá kíván járulni a rákellenes küzdelemhez. Mint a cég elnöke bejelentette, az amerikai rákkutató társaságnak és a houstoni (Texas) Interferon-alapítványnak 2—2 millió dolláros összeget bocsátottak a rendelkezésére a rákgógyászatban bizonyos reményeket keltett interferonnal végzett kutatásokhoz.

„Önellátás” Bulgáriában — a jobb árukinálatért

A két és fél évvel ezelőtti bevezetett önellátási rendszer idej eredményeit és gondjait vizsgálta meg kedden Szófiában. Bulgáriában a Minisztertanács 1977. decemberében hozott rendeletet a lakosság önellátásáról az alapvető mezőgazdasági termékekből. A rendelet előírta, hogy a nagyüzemi megművelésre alkalmatlan, s ezért addig parlagon heverő földeket szét kell osztani az önként jelentkező falusi és városi családok között, az üzemi konyhák el látásának javítása érdekében pedig az iparvállalatok mellett úgynevezett kisegítő gazdaságokat

kell szervezni. Az önellátási rendszerben jelenleg körülbelül 300 ezer háztartás vesz részt, a különböző üzemek és intézmények mellett eddig több, mint 60 ezer hektár földet osztottak szét.

Román-iráni tárgyalások

A román sajtó beszámol arról, hogy Teheránban gazdasági megbeszélésre került sor Románia és Irán között. Mindkét fél szerint adottak a lehetőségek a kölcsönös árucserre kibővítésére, a kétoldalú gazdasági és műszaki kooperáció fejlesztésére, az egyenlőség és a kölcsönös előnyök elvei alapján.

A Szaszik-tó sótalanítása

Szovjet szakemberek létrehozták földünk legnagyobb édesvítartó tárolóját; sótalanították a Fekete-tenger menti 20 ezer négyzetkilométer területű Szaszik-tó vizét.

A tavat gáttal elkülönítették a tengertől, mintegy 500 millió köbméter vizet kiszivattyúztak belőle, a medret átmosták, majd kinyitották a dunai csatorna zsilipeit és az édesvíz áttódott a víztárolóba.

Kitüntetés

Az Elnöki Tanács Kulcsár Mátyásnak, az Élelmiszeripari Dolgozók Szakszervezete központi vezetősége titkárának — eredményes munkája elismerésül — nyugdíjba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta.

Magyar–lengyel kulturális együttműködés

Hazánk és a Lengyel Népköztársaság kulturális és tudományos együttműködési egyezményének megújításáról, kibővítéséről folytatott tárgyalásokat június 9. és 11. között a Kulturális Kapcsolatok Intézetében. Az egyezmény szövegét szerdán Demeter Sándor, a KKI elnökhelyettese, és Stefan Staniszewski, a Lengyel Külügyminisztérium sajtó-, kulturális és tudományos együttműködési főosztályának vezetője parafálták. Ezen az eseményen jelen volt Bobvos György, a külügyminisztérium csoportfőnöke, és Tadeusz Pietrzak, a Lengyel Népköztársaság magyarországi nagykövete.

Ma délután a Kossuth adón:

Rádiónapló a tanácsokról

Ma délután 16 órától a Kossuth Rádióban a tanács munkájának szenteli kétórás adását a Rádiónapló. A műsor vendégei az államigazgatás kiváló elméleti és gyakorlati szakemberei: Szamel Lajos egyetemi tanár, dr. Raft Miklós, a Tanács Hivatal elnökhelyettese, Sugár Imre, a Somogy megyei Tanács elnöke, valamint dr. Békesi László, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese.

Mi szükséges az elvőbb testületi munkához, merre tart a tanácsigazgatás korszerűsítése, bővíthető-e a kerületi tanácsok önállósága, mi szegheti kedvét a tanácsstagoknak? — A többi között ezekre a kérdésekre válaszolnak a műsor vendégei. Az adás ideje alatt a hallgatók a 130-099-es telefonszámon tehetnek fel kérdéseket, szólhatnak hozzá az elhangzottakhoz.

Francia úrhajósjelöltek

Szovjet–indiai világúrkutatás

A Bhaskara nevű mesterséges hold több mint száz, indiai területről készített fényképet továbbított a Földre, indiai gazdasági intézmények megrendelésére — közölte a TASZSZ tudósítójaival Nikolaj Novikov, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Interkozmosz tanácsának helyettes elnöke. Hozzáfűzte, hogy a Szputnyik segítségével egy év alatt értékes tudományos adatok birtokába jutottak.

A francia űrkutatási központ a légierő két pilótáját — Jean-Loup Chretien és Patrick Baudryt — választotta ki a jövőbeni szovjet–francia közös űrrepülésre való felkészülésre — jelentették be hivatalosan a francia fővárosban tartott sajtókonferencián.

A francia űrkutatási központ elnöke azt is bejelentette, hogy a közeljövőben mindkét francia űrhajósjelölt Csillagvárosba indul, ahol megkezdik intenzív edzéseiket.

Több napsütés

Várható időjárás ma estig: időnként megnövekszik a gomolyfelhőzet, elszórta lesz zápor, zivatar. Az általában mérsékelt nyugati, északnyugati szél csak zivatar idején élénkül meg. A legnagyobb nappali hőmérséklet 23–28 fok között lesz.

Augusztus 19–szeptember 4.

Mezőgazdasági és élelmiszeripari vásár

A HUNGEXPO-nál lezárult az augusztus 19–szeptember 4-e között megrendezésre kerülő 69. Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásár hazai és külföldi nevezései. A végleges kiállítói lista szerint 18 ország és Nyugat-Berlin vesz részt a nagyszabású bemutatón, amelyre 109 hazai vállalat, gazdaság és intézmény is jelentkezett. A bemutatók területe 20 ezer négyzetméterrel haladja meg az öt évvel ezelőtti megrendezett 68. OMEK-ét. Ezzel a mezőgazdasági kiállítások hazai történetében

az idei rendezvény lesz a legnagyobb.

A szovjet vállalatok többek között mező- és erdőgazdasági termékeket, berendezéseket mutatnak be. Az NDK vállalatai vegyszereket és állategészségügyi készítményeket népszerűsítnek. Erdéklődésre tarthatnak számot a csehszlovák mezőgépi parkoszerű konstrukciói, valamint a bolgár kertészeti termelők modern eszközei.

A tőkés országok vállalatai közül az angol ipari üzemek nagyhatású vegyi anyagokat, továbbá az állattenyésztés korszerű gé-

peit kínálják eladásra. A francia kiállítók modern mezőgazdasági technológiai rendszerekkel, a hollandok üvegházi kisgépekkel jelentkeznek. A japán exportőrök a legújabb mezőgazdasági vegyszereket állítják ki, az NSZK-ból fejőgépek, növényvédelmi eszközök érkeznek. Az Egyesült Államok vállalatai egyebek között mezőgazdasági know-how-okra hívják fel a figyelmet. Gazdag anyaggal jelentkezett Svájc, Svédország és Új-Zéland is, amely először vesz részt magyar mezőgazdasági kiállításon.

FORRAI MIKLÓS professzort tüntették ki az idei Schumann-díjjal, az NDK-ban a nagy német zeneszerző és zenetudós születésének 170. évfordulóján rendezett Robert Schumann-napok alkalmából. Az 1980. évi Schumann-díj másik kitüntetettje Theo Adam operaénekes.

VILCSEK ANDOR, a magyar asztalitenisz sport egykori neves vezetője, szövetségi kapitánya, 78 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása június 17-én, kedden, 11.30 órákor lesz a Farkasréti temetőben.

OLIMPIAI BÉLYEGSOROZAT. A moszkvai, XXII. nyári olimpiai játékokról megemlékező, hét értékből álló bélyegsorozatot és blokkot ad ki a posta. A bélyegek Vertel József grafikusművész tervei alapján, négy színű mélynyomással a szovjet Gosznak-nyomdában készültek; a sorozat 195 300 fogazott és 18 000 fogazatlan, a blokk pedig 289 300 sorszámú fogazott és 19 800 ugyancsak sorszámú fogazott példányban. Valamennyi bélyeg alaprajza — az olimpia emblema és a sztilizált ötkarikák — közös, témája címeteként változó. A 40 filléres bélyeg kezilabdázókat, a 60 filléres kajakozó párost, az 1 forintos futókat, a 2 forintos tornászot, a 3 forintos lovaglót ábrázol, a 4 forintos birkózókat, az 5 forintos pedig vízilabdázókat ábrázol. A 20 forintos bélyegblokkon pedig — a többi között — az olimpiai lángot vivő futó férfi és nő alak, s az olimpiai emblema látható. A bélyegek árusítását június 16-án, hétfőn kezdik meg.

EMBERRABLÁS. A spanyol rendőrség egy vigó lakásban megtalálta annak a csoportnak a súlyosan sebesült vezetőjét, amely hétfőn este megpróbálta elrabolni Eulogio Gomez Franqueira Orensé tartományi kormánypárti képviselőt. A súlyos, de nem életveszélyes állapotban kórházba szállított személyről megállapították, hogy a José Antonio Alcocer Gabaldon, az ETA baszk terrorizmus vezető politikai-katonai ágának régóta körözött terroristája.

ÖTVEN AVARKORI SÍRT tártak fel Tápon a győri Xantus János Múzeum régészei, akik már több éve kutatják az avarkori temetkezési szokásokat ezen a helyen, s eddig együttesen csaknem kétszáz sírra bukkantak. Az egyik újonnan feltárt sír leletanyaga teljes képet ad a VII. század vég katonai pompájáról. A dekórhöz csatolták a díszes kardot, mellé rakták a csontveretes íjat és a teget, amelynek száját ugyancsak csontdíszek fogták össze. E mellett olyan dísz tárgyak is előkerültek a föld mélyéből, amelyek a földmunkáknál használtak. Kiderült az is, hogy a tyúk és a csirke volt az itt élő avarok kedvenc étel. Erre utalnak azok a szárnyacsontmaradványok, amelyekből egy háromra valót gyűjtöttek össze a feltáráskor.

LEZUHANT az angol TAAG légitársaság egyik JAK-40-es típusú utasszállító repülőgépe Huila tartományban. A fedélzetén levő huszonnégy utas, valamint a négyfős személyzet életét veszítette. A szerencsétlenség okát vizsgálják.

INFORMÁCIÓ címmel tegnap időszaki kiállítás nyílt meg a Budavári Palotában: a Munkásmozgalmi Múzeum emeleti termében — vendéggént az Országos Műszaki Múzeum az információkésztés történetét szemlélteti. A ház múzeum és intézmény gyűjteményéből válogatott 350 tárgy között láthatók őseink és a ma élő emberek kommunikációs eszközei.

SZTRÁJK. Szeméthyegyek borítják Ankara utcáit a város hétezeröttszáz köztisztviselő dolgozóinak immár kilencedik napja tartó munkabeszüntetése miatt. A köztisztviselő dolgozók azonnali bérfizetést és kiegészítő juttatásokat követelnek. A sztrájkolók már két hónapja nem kaptak fizetést, mivel a polgármesteri hivatal képzészhányra hivatkozva nem tudja bérüket folyósítani.

Vajdasági belvizek

A Vajdaság autonóm tartományban eddig 1,7 milliárd dinár kárt okoztak az idej belvizek — közölte Horváth Sándor, a tartományi kormány vizgazdálkodási titkára.

A Vajdaságban április eleje óta kétszer annyi csapadék hullott le, mint más években általában szokott. A Bánában és a Szerém-ségben jelenleg százhuszötter hektár termőföld (ebből százkétezer hektár bevetett) áll víz alatt — mondotta. A legnagyobb anyagi kár a verscei, begasztyörgyri, szécsányi, törökbecsei, csócali, sidi és pandistei körzetet érte.

A bánáti községekben a legnagyobb probléma az, hogy a Dunna–Tisza–Duna csatornahálózat képtelen levezetni a vizet. Nemcsak az esővíz nem tud rajta keresztül lefolyni, hanem ráadásul még a csatornák tartalma is visszafolyik és elárasztja a földet. Begasztyörgyön és Tordán a helyzet rosszabb, mint a csatorna megépítése előtt bármikor volt. Az al-dunai Vaskapu-1 vízi erőmű vállalat ugyanis megszegi a vízügyi törvényt, a megengedettnél magasabban tartja a mesterséges tövizet, s ezzel nemcsak most, hanem egész éven át kárt okoz a vajdasági mezőgazdaságnak.

HALÁLOS BALESET. Hács községben, egy földúton, Somogyvári Lajos, 62 éves nyugdíjas, helyi lakos, K-25 Zetor traktorával, egy, a mély sárban elakadt tehergépkocsit akart kivontatni, de közben a traktor felborult, és vezetőjét maga alá temette. Somogyvári a helyszínen meghalt.

A BKV közli, hogy június 13-ról 14-re virradóra a 18 órától 4 óráig a 43-as jelzésű villamosok helyett a Varga Jenő tér és Nagytétény végállomások között villamospótló autóbuszok közlekednek.

TÖBBSZÁZ KÖTETNYI KÖNYVET küldött ajándékba a lendvai magyar érdekközösségnek a Magyar Kulturális Minisztérium. Az ajándékot ünnepélyes keretek között szerdán adta át Halász József, belgrádi magyar nagykövet.

„KÖRNYEZETÜNK ÉS A TERMÉSZET VÉDELME” címmel tegnap a tihanyi Múzeumban megnyílt az Országos Természet-tudományi Múzeum, valamint az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal vándorkiállítása. A tárlat gazdag anyaga bemutatja a természet, az urbanizáció és a környezetszennyezés összefüggéseit, folyamatait, felhívja a figyelmet a természetvédelem legsürgősebb feladataira.

ÓRIASHARCSÁT fogtak a Balatonban. Prazsák Péter, a Veszprém és Vidéke Horgászegyesület tagja kedde este a palóznaki part közepében, a nádas szélén akasztotta meg a nagy halat. A fiatal ember 15 perces izgalmas küzdelem után vágóhoroggal emelte ki a 41 kilós harcsát. A hal hossza 183 centiméter.

MERENYLET. Szerdára virradó éjszaka ismeretlen tettes két pisztoly-lövéssel meggyilkolta Giuseppe Valeriotit, az Olasz Kommunista Párt egyik Reggio di Calabria-i alapszervezetének titkárát. Az olasz csendőrség a gyilkossággal kapcsolatban kilenc személyt tartóztatott le. Helyi politikat megfigyelők úgy vélik, hogy a gyilkosság hátterében a mafia áll.

RÉGI VENDEGLŐK csinosításával, újjak építésével készül a főidényre a nyugat-magyarországi vendéglátóipar. Balfon, a Győr-Sopron megyei Vendéglátóipari Vállalat kezelésében megnyílt a Panoráma-étterem. Csornán a vasútállomás restijét bővítették.

GARBO RÓZSAJA. A januárban elhunyt brit udvari fényképész, Sir Cecil Beaton hagyatékának árverésén hétszázötven fontért kelt el az a megfakult sárga róza, amelyet nem kisebb híresség, mint maga Greta Garbo illetett csókjával negyvennyolc évvel ezelőtt. Naplója tanúsága szerint Beaton „élete nagy szerelmét” látta a svéd filmsztárban, aki azonban ismételtelen visszautasította házassági ajánlatát.

ARVIZ. Áradások következtében legalább negyvenöt ember vesztette életét Recife-ben, a Brazília északi részén fekvő nagyvárosban. A kiterjedt esőzések nyomán megmaradt a milliós várost átszelő folyók, s elöntötték a part menti, többnyire szegények lakta házakat. Emberek ezrei váltak hajléktalanak, a kórházakban százhusz sebesültet ápolnak.

Radarral a tornádók ellen

Június 2-án az esti órákban egymás után hét tornádó söpört végig a nebraskai Grand Island városan. Az események következtében száz épület összeomlott, 129 ember megsebesült, 35 személy pedig életét veszítette.

A tornádó a legveszélyesebb elemi csapás Észak-Amerikában. Különösen sok ilyen forgóviharra kell számítani ezekben a hónapokban, a tavasz végén és a nyár elején. Statisztikai adatok szerint az Egyesült Államokban évenként átlagosan 700 tornádó rombols, s különösen sok veszélyeztetett Mississippi állam területe. 1974-ben a közép-nyugati vidékeken két nap leforgása alatt nem kevesebb, mint 148 hatalmas erejű tornádótólcsér alakult ki. A halottak száma 307 volt.

A tornádók előrejelzése meglehetősen nehéz feladatnak bizo-

nyult. Rendszerint csak olyankor sikerült kiadni a veszélyeztetést, amikor a tölcser már láthatóvá vált a horizonton. Márpedig ilyenkor, ha a tornádó épp egy lakott hely felé tart, alig néhány percnyi idő áll csak rendelkezésre ahhoz, hogy a lakosságot riasszák és az óvóhelyekhez hasonló tornádópincékbe helyezték el az embereket. Legújabbban azonban igen jó eredményeket sikerült elérni az előrejelzésben a meteorológiai radar alkalmazásával. Megállapították, hogy a félelmetes, sötét, gyakran ide-oda hajló, s száguldiva közeledő tornádótólcsér kialakulása előtt is nagy vízszeppek és jégszemcsék keringenek a földfelszín fölött egy bizonyos magasságban — éppen ott, ahol rövidesen a tölcser is megjelenik majd. Ezekről a vízszeppekről és főként

jégszemcsékről sikerült radar-visszhangot kapni.

A képernyőn olyan adatok jelennek meg, amelyek rendkívül fontosak a meteorológusok számára. Ezekből ugyanis meg tudják állapítani, hogy milyen lesz a tornádó valószínű ereje és élettartama. Sajnos, azonban a módszernek megvan a hibája, hogy közönséges szélviharok és jégesők esetében is hasonló jelzések mutatkoznak az ernyőn, ami könnyen vezethet tévedéshez, felesleges riasztáshoz. Ha sikerül ezeket megfelelő módon kiszűrni az adatok közül, akkor az eljárás igen nagy reményekre jogosít. Az eddigi tapasztalatok szerint ugyanis a legelső jelzések megjelenésétől számítva legalább húsz perc telik el a tornádótólcsér kialakulásáig.

Kalmár László temetése

Kalmár László Kossuth-díjas érdemes művész, filmrendező június 16-án, hétfőn délután 3 órákor temetik a Rákosszentimrei új köztemetőben.

A Videoton Prágában

A Videoton gyár prágai műszaki-kereskedelmi központját szerdán ünnepélyesen felavatták. A Prága belvárosában kialakított számítógépes vevőszolgálat létrehozását a Videoton csehszlovákiai forgalmának mennyiségi és választéki szélesítése tette szükségessé.

Dr. Kovács Béla prágai magyar nagykövet társaságában az új intézményt megtekintette Premysl Strougal csehszlovák külkereskedelmi miniszterhelyettes és Karol Ujházy, a csehszlovák állami tervbizottság elnökhelyettese.

Tanácskozás Keszthelyen

Kemizálás a mezőgazdaságban

A hozamokkal arányos költségek kialakítása, az e célt szolgáló agrotechnikai módszerek alkalmazása a mezőgazdaság egyik legfontosabb soron következő feladata — hangoztatták szerdán Keszthelyen, a mezőgazdasági kemizálási napok megnyitóján. A Veszprémi Nehézipari Kutatóintézet kemizálási szolgálata, a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem és a Magyar Kémikusok Egyesülete által rendezett eszmecsere plenáris ülésének előadói a háromnapos tanácskozás során a növényvédelem, a munkavédelem, a műtrágyázás, a korrózióvédelem témakörében külön szekcióüléseken vitázták meg a legújabb módszereket, eredményeket.

Címerozótáborok

Békés megyei tudóstól.

Békés megye jelentős hibridkukorica-vetőmagtermelő vidéke az országnak. Ezért a nyáron nyolc termelőszövetkezetben és állami gazdaságban szerveznek tábor, ahol 1700 középiskolás diák címerozó majd a kukoricát. Már segítkeznek a fiatalok a Békéscsabai Konzervgyárban és a békés-dánfoki tábor építésénél. Összesen az idén hat központi és kilenc megyei tábor szervezésében dolgoznak az ország különböző részéről érkező és a békési diákok. A megyéből pedig ezernégyezer ember megy más vidékre központi KISZ- és szakmai építőtáborokba.

Űgöverseny-eredmények

1. Uganda (1) — Etruszk (5) — Fay Will (4) — 237, 47, 12, 15. — Befutó: 561, 1598. — Hármás befutó: 517.
2. Gennie Scout — Galóca (1) — Gábor (7) — 15, 12, 27, 17. — Befutó: 27, 25.
3. Edward (8) — Barátom (10) — Eveline (6) — 149, 29, 41, 29. — Befutó: 597, 437. — Hármás befutó: 22 398.
4. Zsúr (4) — Engedély (10) — Fakopáncs (1) — 228, 43, 21, 49. — Befutó: 463, 543.
5. Füzfalliget (1) — Diana (7) — Domokos (6) — 14, 14, 15, 16. — Befutó: 25, 73. — Hármás befutó: 241.
6. Csoki (8) — Domingo (6) — Pölle (7) — 35, 12, 14, 12. — Befutó: 43, 41.
7. Teofil (4) — Deborah (6) — Adoma (5) — 18, 12, 20, 21. — Befutó: 53, 74.
8. Alfonz (7) — Tétova (11) — Vates (10) — 17, 14, 17, 21. — Befutó: 54, 135.

Jelöltjeink a galoppversenyekre

1. Termál (4) — Gléda (2) — Mahorka (1) — Generál (7).
2. Elektor (1) — Ditra (4) — Galea (5) — Borka (3).
3. Vilma (10) — Fuvola (2) — Ogyessa (7) — Nairobi (1).
4. Cambria (6) — Te ist (3) — Alice (4) — Mád (1).
5. Köves (6) — Pasha (1) — Légvár (10) — Cáfolat (7) — Wilde (5).
6. Kicsibor (5) — Tetracor (6) — Vadlány (3) — Rendező (2).
7. Marionett (4) — Kábitószter (2) — Noci (6) — Georgikon (1).

Aranyat talált a MÉH

Termelés találmánnyal - Következik: a réz - Az ezüstön át vezetett az út

Az alkímisták elsápadtak volna az irigységtől, ha látnák. Négy napon át folyt a munka, fortyogtak a kádak. Leoldás, kiválasztás az oldatból, a szemcsék mosása, szárítás, tömbösítés. A végeredmény: 10,8 kilogramm színarany - és ez még csak a kezdet.

Az ezüstön át vezetett az út az aranyhoz. Az ezüsthulladék összegyűjtéséről, feldolgozásáról, hatósági és vállalati teendőiről tanácskoztak az idén márciusban az Országos Anyag- és Árhivatal, a Magyar Nemzeti Bank és a MÉH Tröszt illetékesei. Mint a jegyzőkönyvből kiderül: az értékes, szürke színű nemesfém ügyében sok minden rendeződött. A fényképezéshez használatos - jelentős mennyiségű ezüstöt tartalmazó - fixirviz összegyűjtését és feldolgozását a jövőben az OFOTÉRT és a MÉH Tröszt fogja végezni. A filmek feldolgozásának „felelősét” gazdaságossági számítások mérlegelése után jelölik ki. A Forte Vállalatnál keletkező ezüsttartalmú hulladékból a MÉH fog dolgozni, és ugyancsak ide kerülnek az ezüsttartalmú akkumulátorok is.

És még valami. Az értekezleten a Magyar Nemzeti Bank képviselője javasolta: érdemes lenne foglalkozni egyéb nemesfémek - például az arany - szervezett, rendszeres összegyűjtésével és feldolgozásával. A MÉH képviselője közölte: vannak elképzeléseik...

Kincs a selejtből

Haiden Károly, a MÉH Tröszt kereskedelmi igazgatója:

- Többször tárgyaltunk a Licencia Találmányokat Értékesítő Vállalat képviselőivel olyan technológia megszerzéséről, amellyel arannyal bevont tárgyakról vissza lehetne nyerni az aranyat. Így tudtam meg, hogy dr. Becske Tibor és társai szabadalmat nyújtottak be az Országos Találmányi Hivatalhoz. Eljárás színarany visszanyerésére villamos vezetők érintkezéssel felületet alkotó aranybevonatból címmel. A találmány bel- és külföldi hasznosításával a Licenciát bízták meg.

- Konkrétan milyen hulladékfajtára épít a találmány?

- Elsősorban a selejt nyomtatott áramkört lemezek hasznosítására gondoltak. Ez nagy tétel. Az előzetes piackutatás során megállapítottuk, hogy a nyomtatott áramkört lapok gyártóinál mintegy húsz százalék a selejt aránya. Az MNB illetékes főosztályától kapott tájékoztatás szerint évente átlagosan 250 kilogramm aranyat bocsátanak ki ipari felhasználásra és ennek húsz-huszonöt százaléka lesz hulladék. A pillanatnyi világpiaci aranyár kilónként 500-600 ezer

forint, tehát jelentős népgazdasági veszteségről van szó.

Mindehhez hozzá kell tenni, hogy - legalábbis kezdetben - nemcsak az említett hulladék és selejt mennyiségével lehet számolni. Selejtezési tilalom miatt az egyes gyártóknál jókora készletek halmozódtak fel már eddig is, és ugyancsak hulladékforrásnak tekinthetők a kiselejtezett műszere-

rek, készülékek bontásából származó alkatrészek.

Az aranytermelési program első lépéseként a már meglevő, illetve a folyamatosan keletkező hulladékok összegyűjtését kellett megszervezni. Ennek érdekében megállapodást kötöttek több műszeripari és híradástechnikai vállalattal. Szigorú előírások szabályozzák a feldolgozást - ez tette szükségessé, hogy a vidéki MÉH-vállalatokra csak az összegyűjtés megszervezése háruljon, a tárolás és a feldolgozás pedig a források helyektől elkülönítve, központi szakterületen történjék, természetesen a biztonsági előírásoknak megfelelően. Ugyancsak lényeges, hogy az egyes vállalatoktól beérkező hulladékmennyiséget külön-külön dolgozzák fel, mert a visszanyert arany értékéből a részesedés aránya csak így állapítható meg.

A találmány szerint az arany minden olyan hulladékból visszanyerhető, amelyen külső felületi réteget képez - kivéve az alumíniumot is tartalmazó hulladékokat. A technológia egyszerű. Leoldás, majd az arany elkülönítése - szaknyelven: kicsapatás -, az aranzsemcsék mosása, szárítás, az aranypor tömbösítése. A gyártási anyagvesztés becslött értéke 2-3 százalék.

Sikerült a próba

A technológia felszerelése gyakorlatilag alig igényel beruházást. Megfelelő anyagú és nagyságú kádak szükségesek, melyek közül egynek fűthetőnek kell lennie, felette elszívót kell léte-

síteni. A fürdőkhöz felhasználható vegyszerek a kereskedelemben olcsón megvásárolhatók.

Igy került sor a feltaláló által javasolt módszer kipróbálására a gyakorlatban, és az eredmények mindenben igazolták a várakozást. Az MNB-től kapott engedély alapján négy munkanap alatt, kezdetleges körülmények között 10,8 kilogramm színaranyat termeltek ki. A kalkuláció alapján a feldolgozási költség nem érte el a kilónkénti 90 ezer forintot, és ez - összevetve a már említett világpiaci aranyárral - rendkívül kedvező, s a munka gazdaságossága tovább is javítható. Az alkalmazott oldat ugyanis a rézet is oldja, és úgy tűnik, hamarosan a réz visszanyerése is a programba kerül.

Zárt pályán

A MÉH Tröszt egyik tagvállalatát, a Budapest és Vidéke Nyersanyaghasznosító Vállalatot bízták meg a munkával. Somos Béla igazgató:

- Mikor megismerkedtünk a szabadalom lényegével, úgy döntöttünk, hogy az ezüst visszanyerési technológia megvalósítására szánt alap megelőlegezési hitelből soron kívül megvalósítjuk az aranykitermelést. Erre megkaptuk a Magyar Nemzeti Bank engedélyét is, így már csak a műszaki és a munkaegészségügyi feltételeket kell megteremteni. Jelenlegesen csökkenti a költségeket, hogy a megfelelő biztonsági előírásokat az ezüsttel kapcsolatban már kidolgoztuk. Mindent egybevetve: vállalatunk az idén megkezdő hulladékból arany előállítását.

- Hátra van még az Országos Anyag- és Árhivatal hozzájárulása ahhoz, hogy a MÉH Tröszt kapjon kijelölést az aranytartalmú hulladékok felvásárlására - fűzi hozzá Haiden Károly kereskedelmi igazgató.

- Nem kaphatnak „maszek aranycsinálók” is kedvet ehhez a munkához?

- Az említett engedélyek zárt pályára terelnék az aranytartalmú hulladékot, tehát a vállalatoktól csak a MÉH-hez juthatna el. Másrészt pedig az ezüst-előállításnál kipróbált módszerekkel gondoskodunk a technológia biztonságáról.

- Jó üzlet a MÉH-nek az aranyfeldolgozás?

- Természetesen. Ezért is foglalkozunk vele, de fontosnak tartjuk azt is, hogy már a munka megindulásától kezdve erőteljesen ösztönözzük ennek a jövedelemnek megfelelő hányadával a hulladékgyűjtésben részt vevő vállalatokat.

Bognár Nándor

Oszták energiagazdálkodás

Józan reagálás

Ausztria gazdasági életében is az egyik legfontosabb kérdés az energiaellátás zökkenőmentes biztosítása az import, valamint a hazai erőforrások fokozottabb kiaknázása révén. Az osztrák külkereskedelemben az energia részaránya 1972-ben 5,6, tavaly viszont már csaknem 9 százalék volt. Ennél jóval nagyobb ütemben növekedett az energiainport számlája: 1970-ben 8 milliárd schillingbe került a behozott energia, tavaly 31, idén pedig várhatóan 36 milliárd schillinget költenek a kőolaj, a földgáz és a szén behozatalára.

Méreg és távlatok

Ausztria energiaszükségletének mintegy 30 százalékát tudja fedezni hazai termelésből, importfüggősége tehát 70 százalékos. Az importált energia jelentősége az osztrák nemzetgazdaságban egyre növekszik, mert a hazai energiaforrások készlete belátható időn belül kimerül. A kutatások tanúsága szerint a kitermelés jelenlegi üteme mellett a földgázkincs 7, az olajtartalék 15, a barnaszénkészletek pedig 25 évig elegendők. Tulajdonképpen a vízi energia az egyetlen forrás, amelyből Ausztria helyzete kedvezőnek mondható. Ezen a területen még sok a kiaknázatlan lehetőség, hiszen az ország „vízienergia-potenciálja” jelenleg csak 60 százalékosan kihasznál.

Figyelemre méltó, hogy Ausztria energiafogyasztása 1979-ben 6, gazdasági növekedése pedig 5 százalékkal haladta meg az 1978-as szintet. Hosszabb távon ez az egészségtelen arány nagyobb gondok nélkül nem tartható fenn. Ezért az energiatakarékossági kampány mellett jelentős erőfeszítéseket tesznek Ausztriában is az energiafelhasználás ésszerűsítésére, az energiakímélő technológiák és berendezések gyors ütemű elterjesztésére.

Komoly erőfeszítések történnek a hazai energiakincs minél gyorsabb és gazdaságosabb kiaknázására, s jelentős összegeket költenek az új kutatások finanszírozására. 1975-ben 150, idén pedig már 700 millió schillinget fordítanak olajkutatásokra. (Az osztrák kőolajkincset 21 milliárd tonnára becsülik, évente mintegy 1,8-2 millió tonnát hoznak a felszínre.) Tovább folytatódik a földgázmezők feltárása is. 13 milliárd köbméterre becsülik a földgázkészletet Ausztriában. Ezidáig mintegy 60 millió tonna gazdaságosan kitermelhető barnaszén létét bizonyították a feltárások. Előzetes mérések szerint az összes szénvagyon 275 milliárd tonna. Bár e mennyiség nagyobbik részének kitermelése ma nem volna gazdaságos, az energiaárak emelkedésének jelenlegi üteme valószínűsíti, hogy belátható időn belül ezeket a készleteket is gazdaságosan lehet majd a felszínre hozni.

Az osztrák energiahordozó- és energiainport döntő része a szocialista országokból származik. A földgázbehozatal teljes egészében

a Szovjetunióból érkezik. Hosszú távú szerződések biztosítják az egyenletes energiaellátást, melyek keretében idén például 2,5 milliárd köbméter érkezik csővezetékben. Több ügynevezett lecsereléses ügylet keretében a jövőben Ausztria - a Szovjetunió bevondásával - bővíti majd beszerzési forrásait. Ugyancsak hosszú lejáratú szerződések biztosítják az olajellátást. Tavaly a kőolajbehozatal 9,2 millió tonna volt, ez a mennyiség 1,1 millió tonnával haladta meg az előző évit. A legtöbb „fekete arany” Irakból és a Szovjetunióból érkezett tavaly Ausztriába.

A reneszánszát élő szén importjának ugyancsak döntő része - 80 százaléka - származik a szocialista országokból. A teljes szénbehozatal 4,5 millió tonna, ebből 1,2 millió tonnát Lengyelország, 1,1 milliót pedig Csehszlovákia szállít. Számottevőek a Szovjetunió és az NDK szállításai is. Érdemes megjegyezni, hogy tavaly Lengyelország és Ausztria több fontos energetikai megállapodást kötött. Kiemelkedik közülük az ügynevezett szénegyezmény, amelynek keretében 1984-től kezdve húsz éven át Lengyelország évi 1,2 millió tonna kőszénét szállít majd Ausztriának.

Fokozódik az energetikai együttműködés Magyarország és Ausztria között is. Az osztrák határ közelében levő Tórony község lignitvagyonára a határ másik oldalán kétszer 300 MW-os hőerőmű építéséről jött létre elvi megegyezés, amely a külszíni fejttessel kitermelhető magyar lignittel üzemel majd. (Jelenleg a rentabilitási számítások folynak.) Több esztendője működik sikeresen az áramcsere-egyezmény: nyáron Ausztria exportál áramot Magyarországra, télen pedig hazánk „segít be” az osztrák áramellátásba.

Áramcsere-egyezmények

Ausztria az összes szomszédos országgal áramcsere-egyezményt kötött, s a szállítások mérlege nagyjából egyensúlyban van. 1983-tól már - a tervek szerint - Lengyelországból is érkezik áram, évi 1,6 milliárd kilowattóra. (Jelenleg is a teljes osztrák áramimport nagyobbik része a szocialista országokból származik.) Tárgyalások folynak a Szovjetunióval is az áramszállításról: szó van arról, hogy a Vinnyica-Albertirsa 750 kilovoltos távvezeték meghosszabbításával Magyarország „tranzitálná” a szovjet villamos áramot.

Az osztrák gazdaságban az idei év az olajtakarékoság jegyében folyik. A kormány idén 5000 ezer tonnával szeretné csökkenteni az olajbehozatalt. Ezt a célkitűzést szolgálják az energiamegtakarítást elősegítő beruházásoknak nyújtható adókedvezmények, valamint az üzemanyagok és a fűtőolaj árának további emelése. Ugyancsak ösztönözik a kisebb fogyasztású gépkocsik vásárlását.

Gonda György - Szentgáli Péter

Nicolae Ceausescu beszéde

A román gazdaság feladatai

A román népgazdaság feladatairól beszélt Nicolae Ceausescu, az RKP főtitkára azon a munka-tanácskozáson, amelyet a napokban rendeztek az RKP Központi Bizottságában. A most nyilvánosságra hozott beszéd utalásokat tartalmazott az év első öt hónapjának eredményeire, de elsősorban problémákat, bizonyos gazdasági nehézségeket vetett fel.

Ceausescu hangsúlyozta: a gazdasági világválság elmélyülése, az energetikai és pénzügyi válság miatt erősen felszökött a kőolaj ára, emelkedtek a kamatok s ezek negatív befolyást gyakoroltak Romániára. Mindezeket a problémákat leküzdhetjük volna - jelentette ki -, vagy hatásait erősen csökkenthetjük volna, ha nem jelentkeztet volna számos hiányosság, a gazdasági-társadalmi tevékenység irányításában nem mutatkozott volna egész sor fogyatékoság.

Kitért beszédében arra, hogy nem valósították meg a kőolaj-

és széntermelési tervet, komoly mulasztások mutatkoznak az új rezbányák üzembe helyezésénél, lemaradás tapasztalható a beruházásoknál. A tüzelőanyag- és energiafogyasztási mérlegről megállapította: Románia sokat fogyaszt, mert egy lakosra számítva meghaladja a 4 ezer kiló konvencionális tüzelőanyagot. Ez a fogyasztás jóval nagyobb, mint néhány igen fejlett országban. Ennek oka pedig az, hogy „nagy fogyasztás mellett elavult technológiát alkalmaznak”.

Kedvezőtlen volt a téli és tavaszi időjárás, emiatt két-háromhetes a mezőgazdaság lemaradása. Felhívta a figyelmet, hogy akik hem művelik meg földjeiket, megvonják tőlük a jogot, hogy azt birtokolják.

Bírálta, hogy sokan helytelenül értelmezik az új gazdasági mechanizmus rendeltetését. „Az új gazdasági mechanizmus, amelyet január elsejétől általánosítottunk, munkásnigazgatást és önálló

gazdálkodást feltételez. Mindezekelőtt pedig a termelés megvalósítását, a netto termelés és a jövedelmek növekedését feltételezi, s ennek alapján többlet-alap biztosítását a nyereségrészesedéshez. Ennek ellenére sokan úgy értelmezik az új gazdasági mechanizmust, hogy annak összes problémái csupán a nyereségrészesedésre szorítkoznak.”

Beszélt Románia nemzetközi adósságairól, kitérve külkereskedelmi feladatokra. Ennek során hangsúlyozta: „Evdente többet kell exportálnunk, mint amennyit importálunk, biztosítva a kölcsönök térítését is.” Románia fizetési mérlegét egyensúlyba kell hozni, beleértve „a külföldi tartozások megfelelő és tervszerű csökkentését is”.

Végezetül utalt arra, mindent meg kell tenni a hiányosságok legrövidebb időn belüli felszámolására.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

A Hetek javaslata

Pénzügyi szakértők előkészítették azt a munkaokmányt, amelyet a hét iparilag fejlett tőkés ország vezetőinek június 22-én Velencében sorra kerülő két-napos csúcstalálkozóján vitatnak meg. A dokumentum sürgeti az olajtermelőket, hogy a deficitcsökkentés érdekében az olajszámlával rendelkező országokban létesítsenek beruházásokat. A dokumentum foglalkozik az idén 120 milliárd dolláros szintre növekvő, olajból származó bevételek visszaforgatásának kérdésével is. Javasolja, hogy a nemzetközi pénzügyi szervezetek, nyújtsanak több segítséget a nem olajtermelő fejlődő országok olajszámlájának finanszírozására, a fejlődő országoknak viszont el kellene fogadniuk a hitelezők ál-

tal szabott feltételeket. Sürgeti az ügynevezett dollárhelyettesítő számla bevezetésével kapcsolatos tervek újratárgyalását is.

Terv résztartalomként létesítésére

A legtöbb afrikai ország adott-ságai lehetővé tennék, hogy ön-ellátók legyenek élelmiszerből, sőt még exportra is juthatna - jelentette ki Edward Sokoine tan-zán miniszterelnök a Világélelmezési Tanács (WFC) 6. miniszteri értekezletének megnyitóján. A mostani értekezlet többek között megvitatta azt a tervet, amely szerint az éhínség veszélyével szembenező vidékeken összesen 12 millió tonnás nemzetközi „véstartalékok” hozná-nak létre.

Energiaipályázat

Mecénás az MTESZ

Az energiagazdálkodás célszerű módszereinek feltárását kívánta előmozdítani az év elején meghirdetett hosszú távú MTESZ-pályázat. Első beadási határideje néhány héttel ezelőtt járt le, s a beérkezett csaknem 180 tanulmány igazolta a pályázat kiíróinak elképzeléseit.

A munkák csaknem fele ipari üzemekben könnyen megvalósítható, sok esetben csak szervezést, vagy igen csekély beruházást igénylő lehetőségeket kínál az energiamegtakarításra. Erkezett viszont néhány olyan pályázat is, amelynek megvalósítása népgazdasági szinten is jelentős eredményekkel kecsegtet. Jó néhány pályázó foglalkozik a lakossági és kommunális energiafelhasználás egyszerűsítésével is. A pályázatok a népgazdaság különböző területein dolgozó szakemberek tisztagú bizottsága értékeli, ha szükséges, speciális szakértők bevonásával. Az eredményhirdetéssel azonban nem ér véget az energiagazdálkodási tudományos egyesület munkája. Elhatározták ugyanis, hogy a jövőben a pályaművekben szereplő javaslatokat megvalósulásukig figyelemmel kísérik.

Szovjet művészek a Zeneakadémián

Szerda este a Zeneakadémián megkezdődött a Leningrádi Szimfonikusok és Viktor Tretjakov szovjet hegedűművész budapesti vendégszereplése. A világhírű zenekar Weber A bűnös vadász nyitányát, Brahms D-dúr hegedűversenyét és Csajkovszkij IV. szimfóniáját szólaltatta meg Arvid Janszonsz vezényletével. A koncerten közreműködő Viktor Tretjakov nevét már 1966-ban megismerhette a világ: a harmadik nemzetközi Csajkovszkij-verseny győztese volt. Azóta számos országban — köztük hazánkban is — örülhetett magas színvonalú játékának a zenekedvelő közönség.

A leningrádi zenekar második koncertjén, csütörtökön Csajkovszkij Rómeó és Júlia nyitány-fantáziája, valamint Sosztakovics Leningrádi szimfóniája hangzik fel a Zeneakadémián. Ugyanott Viktor Tretjakov június 6-i hegedűestje zárja a vendégszereplést: többek között Brahms G-dúr és f-moll szonátáit, Bartók I. hegedű-zongora szonátáit tolmácsolja. Mihail Jerohin zongoraművész közreműködésével.

Ötös ikrek Londonban

Hármas ikreket várt, ötös ikrekkel lepte meg orvosait, férjét az 28 éves londoni fiatalasszony. Az ikrek — négy kislány és egy kislány — hét és fél hónapra születtek, és állapotuk kielégítő.

Több napsütés

Lassú felmelegedés a hét végére

Szerdán az évszakhoz képest még mindig 4–5 fokkal hűvösebb volt az országban, Budapesten a déli órákban is csak 18–19 fokra melegedett fel a levegő. Volt azonban már ennél hűvösebb június eleje is, 1962. június 4-én mindössze 16 fokot. 1918-ban e napon 5,3 fokot mértek.

Nemcsak a Kárpát-medencére jellemző a mostani hűvös nyáreleje, az Európa középső része felett erőnyelő ciklon hatására Varsóban például alig 15 fok volt, s tőlünk délre, a tengerparton is 20–22 fok mellett várják a nyaraló vendégeket az idő jobbra fordulását. Ugyanakkor Európa más részén javában tombol a nyár, a Skandináv-országokban 25 fok fölé emelkedett a maximum, Moszkvában, Leningrádban is megközelíti a 30 fokot, s még a nagy hidegekről híres Murmanszkból is 25 fok melegről érkezett jelentés. Spanyolországban már kifejezet-

A Fővárosi Tanács végrehajtó bizottságának ülése

Gyorsabb ügyintézés, erdőtelepítés

A Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága tegnapi ülésén megvitatta a vb-titkár jelentését a felülvizsgálati kérelmek múlt évi intézéséről és a hatósági felügyeleti munkáról. Megállapította, hogy Budapesten az ügyintézés egészében törvényes, de nagyobb hangsúlyt kell fordítani az ügyintézés gyorsítására, a határidők betartására és betartatására.

Az eljárási szabálysértések többsége ugyanis elsősorban a határidők túllépéséből származott. Még mindig gyakran előfordul, hogy a helyszíni szemleken felvett jegyzőkönyvek pontatlanok, ezzel nehezítve a bizonyítási eljárást. A kerületekben bevezetett gyorsított ügyintézés — becsült adatok szerint — a főváros évi két és fél milliós ügyirat- és ügyfelforgalma mintegy 65 százalékanak az átfutási idejét rövidíti le.

Budapest közigazgatási határain belül több mint 40 millió négy-

zetméternyi erdőt kezel a Pilisi Parkerdő Gazdaság. A tegnapi ülésen a gazdaság vezetői számoltak be munkájukról. Napjainkban a legkomolyabb gond az erdők tisztán tartása okozza. Becsések szerint mintegy húszezer köbméter törmelék és hulladék található a főváros körüli erdőkben. A parkerdőgazdaság éppen ezért négy tisztasági körzetet jelölt ki. A Norma és a Nagyret környékén például hetente kétszer takarítanak. Egyébként az erdők és a kirándulóhelyek tisztán tartása évente háromnegyed millió forintba kerül. A Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium Budapest parkerdeinek fenntartására és új berendezések létesítésére évente mintegy négy millió forintot ad.

A fővárosban és környékén ebben az öt éves tervben tízmillió négyzetméternyi új erdőterületet ültetnek be. Az elmúlt években Pesten és Budán is nőtt az erdőterületek aránya.

SZABÓ LŐRINCNEK szobrot állítanak — születésének 80. évfordulója alkalmából — Miskolcon, a róla elnevezett városi könyvtár belső udvarán. A Borsos Miklós Kossuth-díjas szobrászművész alkotja mellszobrot augusztusban, a tokaji írók tábor megnyitása alkalmából lepezik le.

CARTERÉK „FEKETE BARÁNYA”. Kedden a kaliforniai Santa Rosában kábítószert fogyasztás és ittas vezetés miatt letartóztatták William Cartert, az elnök unokaöccsét. A Carter család „fekete barányát” 1976-ban tengeres támadás elkövetésének vádjával tízezer szabadágvesztésre ítélték, 1979-ben azonban szabadlábra helyezték.

A FÖLDGAZPROGRAM teljesítésének eredményeiről és feladatairól, a takarékos gázfelhasználásról négy napos országos tanácskozás kezdődött szerdán Szegeden a földgaztermeléssel, feldolgozással és felhasználással foglalkozó hazai vállalatok, tudományos kutatóintézetek mintegy 300 szakemberének részvételével.

TERRORISTÁK PERE. Hétfagú terroristacsoport bűnpere kezdődött meg kedden a zagrabi körzeti bíróságon. A vádirat szerint 1976-ban illegális terroristacsoport hoztak létre Zágrábban és Szarajevóban. Gazdasági létesítmények lerombolását és jogszárv közéleti személyiségek meggyilkolását tervezték. A múlt év végén és az év elején tartóztatták le őket.

HETVEN ÚJ ERŐGÉP érkezett a brnói traktorgyárból a Vepi Mezőgazdasági Szakmunkásképző és Munkástovábbképző Intézetbe. A gépek az ország különböző mezőgazdasági jellegű iskoláiban, tanüzemeiben segítik majd a szakemberképzést.

A SZEGEDI GRAFIKA című mappa most, az ünnepi könyvhét alkalmából készült el a szegedi nyomdában. A városban született, illetve tanult, vagy jelenleg is ott élő képzőművészek grafikai lapjait tartalmazó kiadvány szerdán került a könyvsátrákba.

APADNAK A KÖRÖSÖK. Az elmúlt három napon a Körösök és a Berettyó vízgyűjtő területén nem hullott számottevő csapadék, így a folyók hazai szakaszain tegnap megkezdődött az apadás. Megszűntek a harmadfokú készültséget a Fekete-Körösön és a többi folyókon is csak második, illetve első fokú szolgálatot látnak el a figyelő járőrök.

A MAGANLAKÁS-ÉPÍTÉSÉRŐL nyílt kiállítás szerdán Győrött, a megyei tanács épületének aulájában. Mint a kiállítás anyagából kiderül, a felszabadulás óta több mint másfél milli lakás épült magánerebből, vagyis az összes új lakások több mint kétharmada.

KÉT TERRORISTA szerdán délelőtt tízenegy órakor megtámadta a római iraki nagykövetséget és meggyilkolta a konzuli osztály egyik munkatársát. A nagykövetség védelmével megbízott egyik őrnök géppisztollyal sikerült ártalmatlanná tennie az egyik támadót, a másik azonban kerekelt oldott és nem tudták kézre keríteni. Egyelőre nem világos, mi volt a terrortámadás célja. Ugyancsak homályos, egyáltalán milyen nemzetiségűek maguk a terroristák. A megsebesített 30 év körüli férfinál, akit kórházba szállították és verérméregben részesítettek, semmilyen személyi okmányt nem találtak.

A végrehajtó bizottság értékelt az energiatakarékossági intézkedések eredményeit is. Ezeknek hatására a felhasznált energia-hordozók mennyisége a két évvel ezelőttihez képest 2,5 százalékkal csökkent. Azt is megállapították, hogy a nyílászáró szerkezetek szigetelésével évente négy-öt százalékkal csökkent a felhasznált hőenergia mennyisége. Eddig az elmúlt esztendőben és idén tíz és fél ezer lakás nyílászáróit szigetelték a fővárosban. A végrehajtó bizottság utasította az illetékes szakigazgatási vezetőket, hogy a koksztüzelésű kazántelepeket gyorsabban állítsák át egyéb tüzelőanyagok felhasználására.

Ezenkívül a végrehajtó bizottság tudomásul vette a beruházási főosztály előterjesztését, a még ebben az esztendőben épülő hét — összesen 112 tanterem — iskoláról. Továbbá az 1980–81-es tanév előkészítésével is foglalkoztak.

Fahidy József

MAGYAR—SPANYOL KERESKEDELEM. 1980. június 2. és 4. között tartotta Madridban 4. ülését a magyar—spanyol kereskedelmi vegyes bizottság. A tárgyalásokról készült jegyzőkönyvet a két delegáció vezetője, Antal Péter Tibor, a Külkereskedelmi Minisztérium főosztályvezetője és J. A. Lopez Zaton, a spanyol külügyminisztérium főosztályvezető-helyettese írta alá.

ÚJ FINN FORDÍTÁS. Készül az ember tragédiája második finn fordítása. Erről számolt be Anna-Maia Raittila költő és műfordító, aki a helsinki Nemzeti Színház felkérésére dolgozik a mű újrafordításán, s a minap felkereste a győri Xantus János Múzeum Madách-gyűjteményét. Ismerkedett Madách munkáival és a róla szóló művekkel.

BOMBA ROBBANT kedden este a New York jelképeinek számító Szabadság-szobor alapszobránál. A robbanás súlyos károkat okozott, személyi sérülés nem történt. A rendőrség mindaddig nem tudta megállapítani, ki helyezte el a bombát a szobor tövében.

NOGRÁD — LEIRIA. Küldött-ség indult szerdán Salgótarjánból Leiria, Nógrád portugáliai testvérmegyéjébe Gordos Jánosnak, a megyei pártbizottság titkárnak vezetésével.

GÓLYAMENTŐ IFJUSÁGI CSOPORTOT alakított Szekszárdon a Madartani Egyesület Tolna megyei csoportja. A csoport gondoskodik a szelben, viharban megrongálódott gólyamentő madarak gyógyításáról és visszahelyezéséről. Június közepén megkezdik a kis gólyák gyűjtését, hogy megtudják, hova repülnek el, s mikor térnek majd vissza vándorútjukról.

VAJDA LAJOS száz festményből álló hagyatékát szállították szerdán Budapestre Szentendrére. A Rottenbiller utcai műtárgyemlékházba a művész özvegye, Vajda Júlia festőművész nő bocsátotta átjára a gondosan becsomagolt alkotásokat. A nagyközönség ősszel már megtekintheti a hagyaték egy részét.

HALÁLBIRIGÁD. Hétfőn hét meggyilkolt ember holttestét buktattak Rio de Janeiro egyik külvárosában. Ezzel kétszázegyvennyolca emelkedett az úgynevezett „halálbrigád” által az év eleje óta elkövetett gyilkosságok száma.

TÖKÉLETESEN LÉGZÁRÓ könnyűacél-ablakok gyártása kezdődik meg ebben a hónapban a Fém munkás Vállalatnál. A Dorog B nevű nyílászáró szerkezetek kivételes szigetelésüket kétszeres műanyag tömítés biztosítja. Iparcsarnokokhoz, lakóházakhoz és kommunális épületekhez egyaránt alkalmazhatóak.

KÉSŐBB NYILNAK A RÓZSÁK. A rendkívül hűvös időjárás miatt az idén később bontanak szirmot a rózsák, ezért a tervezettnél egy héttel később, június 14-én, 10 órakor nyitják meg Budapestben, a Gyűmölcs- és Dísznövénytermesztő Kutató Intézet huszonkettedik hagyományos rózsakiállítását. A június 6-ra meghirdetett rózsaversenyt ugyan csak némi késéssel, június 15-én bonyolítják le.

Földes Pál emléke

Földes Pál, a magyar kommunista mozgalom kiemelkedő harcosa születésének 80. évfordulója alkalmából szerdán koszorúzási ünnepséget rendeztek a Mező Imre úti temetőben levő sírjánál. Az MSZMP budapesti bizottsága nevében Bozsó László titkár és Koteles Zoltán, a pártbizottság tagja, Magyar Partizán Szövetség képviselője Fazekas József, a választmány tagja és Végő László, a szövetség tagja koszorúzott. Elhelyezték a megemlékezés virágait a családtagok, a volt harcostársak, munkatársak, tanítványai, és a nevet viselő KISZ-szervezet képviselői. Az ünnepség az Internacionálé hangjával ért véget.

Különös értelmezés

Egy dortmundi bíróság szerdán ítéletével eltávolította munkahelyéről Hans-Jürgen Langmann vasúti kalauzt, azzal az indoklással, hogy a 30 esztendő fiatal ember a Német Kommunista Párt (DKP) tagja. A felháborító bírósági döntés indoklása szerint Langmann a Bundesbahn alkalmazottjaként megsértette állami alkalmazotti kötelezettségeit, vétett az alkotmány és a demokratikus rend ellen, amikor tevékeny DKP-tagként működött. A bíróság szerint a kommunista párt „alkotmányellenes célokat követ”, még ha az NSZK legfelső bírósága nem minősítette is alkotmányellenesnek a pártot.

„Súlyosbító körülményként” vette figyelembe a bíróság, hogy Langmann a DKP jelöltjeként lépett fel a legutóbbi körzeti és tartományi választásokon, és ösztörel az országos parlamenti választásokon is indulni kíván.

Jelöltjeink a galoppversenyekre

1. Menő (4) — Wanda (1) — Ló (9) — Dátolya (6)
 2. Gyönyör (1) — Birok (2) — Esztétikus (3) — Goldfish (4)
 3. Püsti (10) — Machia (2) — Agilis (3) — Ametist (4)
 4. Bogaras (3) — Escorial (1) — Kallódó (4) — Komolyes (5)
 5. Vilma (5) — Döntőbíró (2) — Levente (4) — Noei (10)
 6. Antilop (2) — Mixi (4) — Trajanus (5) — Vadász lak (1)
 7. Lovolga (5) — Nahát (3) — Justin (4) — Laguna (8)
 8. Vilma (8) — Pannkuchen (1) — Lile (2) — Staféta (3)
- A versenyeket 16 órakor kezdik.

Kinai aranytolvajt ítétek halálra

Miután a kínai kormány felemelte az arany arát és arra buzdította az ország lakosait, hogy adják el a tulajdonukban levő aranyat a bankoknak, Csuan Csing-csang, egy senjangi gyár vezető kadere elérkezettnek vélte az időt arra, hogy megszabaduljon tizenkilenc éven át gondosan rejtgetett aranytömbjéről. Az összesen 2528 gramm súlyú tömböket 1961 márciusában lopta el a gyár raktárából. A kulturális forradalom alatt politikai ügyet csináltak az aranytömbök eltűnéséből, és harminchat kadert, illetve gyári dolgozókat hurokoltak meg, többet közülük halálra kínoztak vagy az öngyilkosságra kényszerítették. A tettes viszont, aki időközben beépített a pártba, és még feljebb jutott a kaderek ranglétráján, végig tisztán állt a nyomozószervek előtt.

Csuan Csing-csang feleségét küldte el a bankba egy aranytömbbel. Ott ugyan azonnal kifizették a 25000 forint vételárát, de az átvevő bankhivatalnoknak gyanúja volt a tömb formájára, amely emlékeztetett idezre a rejtélyes gyári aranytömbre. A nő letartóztatták és a háziút során megtalálták a még hányzó aranytömböket. Az „aranylázak” áldozatul esett kadert a senjangi bíróság azonnal végrehajtandó halálbüntetéssel sújtotta, feleségét pedig halálra ítélték ugyan, de a büntetés végrehajtását két évre felfüggesztették.

Halálos balesetek

Erd belterületén egy autóbussz elütötte a kerékpárján közlekedő Berényi Lajos 12 éves tanulót, aki a helyszínen meghalt. A vizsgálat szerint a kislány feltávozásán belül hajtott az autóbussz elé.

Tiszaszalka belterületén Dalmoki Béla 26 éves lakos, helyi lakos motorkerékpárjával az útestről leerdődött és egy épület falának ütközött. Olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy a helyszínen meghalt. A vizsgálat szerint Dalmoki Béla nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel vezette járművét.

Nicolae Ceausescu beszéde

Az állattenyésztés gondjai Romániában

„Egy millió szarvasmarhával, csaknem másfél millió sertéssel és körülbelül kétfélmillió juhjal kevesebb van Romániában, mint amennyit a terv előírta” — jelentette ki Nicolae Ceausescu köztársasági elnök. „A helyzet egyáltalán nem kielégítő. A következő hat hónapban nagyobb arányban kell növelnünk az állományt és a termelést, számottevően javítanunk kell a helyzetet. Alaposan elő kell készíteni, hogy 1981-től kezdve pótoljuk a lemaradásokat és hiánytalanul teljesítsük a tervfeladatokat” — mondotta.

Ceausescu azon a munkatársi körökben beszélt, amelyet az elmúlt napokban tartottak, elsősorban az állattenyésztés fejlesztésében érdekelt szakemberek részvételével. Beszédét szerdán közzétették a román lapok, hangsúlyozva, hogy az állattenyésztés terén fordított kép alakult ki. A lakossági igények kielégítését általában a tervelőírásoknak megfelelően teljesítették, de ezt az „eredményt” nem az állatte-

nyesztési termelés megfelelő növekedésével, hanem az exportelőírások állandó csökkentésével érték el. Ez viszont súlyos problémákat okozott a külföldi fizetési mérlegben.

„Az említett lemaradások miatt évente néhány száz ezer tonna hússal, néhány millió hektoliter tejjel, több száz millió tojással, ezer és ezer tonna gyapjúval állítottunk elő kevesebbet” — folytatta a hibák felátarását Ceausescu. Ezeket a veszteségeket elkerülhették volna, ha a súlygyarapodásnál a mutatókat a gazdaságokban megvalósítjuk.

Kemény bírálatban részesítette a hiányosságok miatt az állattenyésztési dolgozókat, a szakminisztérium vezetését, s magát a minisztert is. Sürgette, hogy mindenütt vonják le a megfelelő következtetéseket. Hangsúlyozta, a mezőgazdasági össztermelés értékének legalább felérezt az állattenyésztésből kell származnia. A húshiányt gyorsan pótolni kell, s amíg ezt a helyzet nem teszi lehetővé, addig a baromfi-hús termelését kell fokozni.

Egyiptomi gazdaság

Csomagterv után

Meglehetősen eltérnek a szakértők nézetei az egyiptomi gazdaság rövid távú kilátásairól. Az egyik oldalról nézve kétségtelen, hogy a Camp David-i megállapodás óta megnövekedett a nyugati üzletemberek érdeklődése az ország iránt. (Ennek jele, hogy a közelmúltban nyugat-európai vállalatok — a Siemens vezetésével alakított konzorciumban — 1,8 milliárd dollár értékű üzletben vállalták Egyiptom távközlési rendszerének korszerűsítését, legutóbb pedig a Nílust a Szezi-csatornával összekötő vízvezeték építésére kibocsátott felhívásra csaknem 50 cég jelentkezett.) Az eddigi eredmények azonban még messze vannak a kormány elvárásaitól, amely az elkövetkező öt év alatt külföldi beruházások és segélyek formájában 15–18 milliárd dollárra számít.

Megfigyelők pozitívan értékelték továbbá, hogy tavaly az ország fizetési mérlegének deficitje mindössze 300 millió dollárt tett ki, annak ellenére, hogy az Izraellel kötött különmegállapodás által kiváltott bojkott következtében hirtelen elapadtak hagyományos pénzforrások. Dinamikusan nőttek viszont az olajkivitelből származó bevételek (900 millió dollár), a Szezi-csatorna és az idegenforgalom jövedelmei (600, illetve 450 millió dollár), valamint a külföldön vendégmunkásként dolgozó állampolgárok átutalásai (csaknem 2 milliárd dollár). Eredményként könyvelhető el a gazdasági növekedés viszonylag magas, 8 százalékos szintje is.

A fentiekkel szemben elsősorban az áll, hogy az egy főre jutó évi jövedelem az országban továbbra is elmarad a 350 dollártól, az infláció 30 százalékos, és a fogyasztó közérzetét az emelkedő árakon kívül az alapvető cikkekben jelentkező ellátási hiányok (szappan, hús) borzolták. A költségvetési deficit pedig régóta meghaladta azt a határt, melynek betartását 1978 nyarán a Nemzetközi Valutaalap előírta. Tavaly a költségvetési hiány meghaladta a 2 milliárd dollárt. A pénzügyi hiány növekedésének útjában áll az elmúlt év végén elért a 30 százalékos, nyilvánvalóvá lett, hogy a kiadásainak jelentős részét a kormány csak pénzügyi támogatással tudja „fedezni”.

A gazdasági gondokhoz politikai problémák is járultak. A különbke megkötése után egyre kevésbé lehetett megmagyarázni

az egyszerű állampolgárnak, miért szükséges továbbra is havi 25–50 dollárnak megfelelő összegből élnie.

A kormány az új gazdasági programban 77 fontos fogyasztási cikk árát csökkentette, egyidejűleg 25 százalékkal emelte a minimális béreket. A magánsektor dolgozóit 10 százalékos fizetésemelésben részesítette, és némiképp javultak társadalombiztosításuk feltételei is. A 2 millió állami alkalmazott sem maradt ki a csomagtervből, számukra átlagosan csaknem 6 dolláros fizetésjavítást határoztak el.

A parasztnak néhány termékre magasabb felvásárlási árat, a munkanélküli értelmiségnek új munkalehetőséget ígért meg az elnök. Valamennyi foglalkoztatott megelégedéssel fogadhatta a hírt a 30 éve fennálló honvédelmi és nemzetbiztonsági adó eltörlésének kiállításba helyezéséről.

A csomagtervben bejelentett intézkedésekre égetően szükség volt, hiszen az elmúlt 12 hónapban az infláció 20 százalékkal csökkentette a bérből és fizetésből élők reálkeresetét. Az elégedetlenség most nyilvánvalóan mérséklődni fog.

Külső szakértők inkább azt fontolgatják, mi lehet az intézkedések konkvenciája az egész egyiptomi gazdaságra. A jelentős költségvetési deficiten kívül a program további terheket ró az államháztartásra. Nyugati szakértők szerint ezért a csomagterv várhatóan tovább fogja növelni az inflációt. Az árcsökkenéseknek pedig nem kívánt következménye lehet a fokozódó áruhiány, hiszen az ármérséklések által érintett termékek egy részénél a kereslet korábban is meghaladta a kínálatot.

A gazdaság problémáit figyelemmel kísérő nyugati szakemberek egyébként Szadatnak éppen ellenkező tanácsot adtak: az állami szektorban, a vállalatok pénzügyi helyzetének javítására — véleményük szerint — éppen az áremelések lettek volna indokoltabbak. Mivel a csomagtervnek csak kiadási oldala van, és az egyiptomi államháztartás pozíciója ismert, egyes megfigyelők nehezen tudják elképzelni, hogy arra következtessenek: Szadat ugyan rendkívül népszerű intézkedéseket tett, de kérdéses, van-e programjának fedezete.

G. Gy.—Sz. P.

A Közért a közért

Versenyeznek a vevő pénzéért — Apró dolgokon is múlik

A reklámszociológus szakemberek szerint is az egyik legtalálóbb cégnev a Közért, amely kisbetűs fogalom, a bolt és az élelmiszerbolt szinonimájává alakult át hétköznapi szótárunkban. Amikor a felszabadulás után a Hangyából, az áfesz-ból és a közszolgálati élelmiszer-értékesítő vállalatból megalakult a Közért, ezt aligha sejtették létrehozói. Aztán örvendően szaporodott Budapesten az élelmiszer, a felhozatal bővült, a kereslet és a kínálat nőtt és az egy nagyból, égtájak szerint, több kisebb fővárosi vállalat alakult. A decentralizáció — a minden kerületnek egy közért — után, mint ahogy az már lenni szokott, újból a centralizáció következett, az eszközök jobb kihasználása érdekében. A szétaprózás után — és ma is — Belvárosinak, Józsefvárosinak, Kőbányának stb. titulálták a fővárosi élelmiszer-értékesítő cégeket.

Ami nem menti...

E vállalatok — egy kivételével — már túl vannak 25. születésnapjukon. Alig kilenc évvel ezelőtt létrehozták egy újabbat, a Budapesti Közért Vállalatot.

Mi volt ezzel a létesítő fővárosi tanács célja?

Az igazgatóhelyettes nem szívesen beszél róla, de miért hallgatnánk el; élt valaha egy olyan elképzelés a fővárosi kereskedelem vezetői körében, hogy Budapesten létrehoznak egy ABC-környűt.

Ez az elmélet nem bizonyult életképesnek. Korántsem azért, mintha nem lett volna szükségünk számos korszerű üzletre — hanem mert a gyűrűtől és a vállalatoktól függetlenül, mindegyik kerületben gombamódra szaporodtak az efféle kereskedelmi egységek. De annak idején e gondolat logikusnak tűnt. A Budapesti Közért tehát úgy alakult meg, hogy néhány nagyobb ABC-t, illetve élelmiszer-áruházat elvettek más közért-vállalatoktól. Azóta a Budapesti természetesen saját maga is épített újabb egységeket.

Világos, hogy az életrehívók szándéka is az volt: a környék elhasználásán túl ők legyenek a szakma úttörői, mutassanak példát a legújabb kereskedelmi és szállítási módszerek alkalmazásában, a kísérletezésben. Kérdés, mennyire élhetőségeivel, mennyire használja ki előnyeit a Budapesti Közért? —

kérdeztem Zámbo Vendel igazgatóhelyettesétől. Mert kétségkívül előnyök tekinthetők, hogy nincsenek veszteséges, egy-két személyes boltjai, külterületi áruházi.

— Úttörő szerepünk az utóbbi időkben módosult, hiszen nemcsak nekünk vannak korszerű áruházaink, hanem a kollégáinknak is. Elsőként vezettük be a konténeres, az éjszakai zsilipes

és a programozott szállítást. Minden áruháznak önkiszolgáló.

— Ez csaknem mindegyik budapesti élelmiszer-áruházra jellemző.

— Tény, hogy időközben felzárkóztak mögém a többiek. No, meg nekünk sem mindegyik egységünk működik ideális körülmények között. A Márka áruház például egyszerre csak egy szállítót tud fogadni, a raktár a pincében és a galérián van, tehát az áru csak többszöri átrakás után kerülhet a helyére.

...és ami igen

— Játszunk egy kicsit. Ha én egy tízenkilenc, nagy élelmiszer-áruházat összefogó vállalat vezetője lennék és évente másfél milliárd forintnyi forgalmat bonyolítanék le — ami tekintélyt kölcsönöz a szállítókkal szemben is — megpróbálnék sajátos áruházi üzletet adni az üzleteimnek, kínálattal, monopolcikkkel, esetleg árengedményes cikkekkel, vagy éppen teljes választékkal.

— Mi is erre törekszünk. Mintegy felszáz termelővel, szállítóval, köztük a Környei Mezőgazdasági Kombináttal van szerződésünk. A Bathányi téri ABC-ben, elmondhatjuk, teljes a választék, egyedi cikkeket is tar-

tunk, mint például a nyúlma. Egyébként ma az élelmiszerkereskedelemben aligha létezik monopoleikk...

— De nem ártana legalább egy táblával hirdetni mondjuk arról: — mi Páparól kapjuk a felvágottat. Előreléphetnének más eszközökkel is, például kenyélmész, könnyű kosarakkal és több kocsival...

— Nem vagyunk akkora cég, hogy számunkra külön gyártásnak kosarat. A kocsiat is csak egy-két üzletben lehet használni — szűkítő váltak, megnőtt a forgalom.

A Budapesti Közért szorgalmasan teszi a dolgát, forgalmára sem lehet panasz. Elnek a munka- és üzemszervezés adta lehetőségeket is. Erdemes és hasznos kezdeményezésekre is jut erejük: munkanap-fényképezést készítettek néhány áruházukban, hogy megtudják, melyek az allergikus pontok, mennyi időt töltenek az ott dolgozók rakodással, mennyit kiszolgálással. Megállapításaik hasznosítása folyamatos. Ahol lehet, megoldották például, hogy a kosarakat oda tegyék le a vásárlást befejező vevők, ahonnan rögtön elvehetik az újonnan betérők. Így műszakonként egy embert megspórolhatnak.

Verseny

Pofonegyszerű dolog — de éppen ilyeneken múlik a siker. Úttörő szerepüket frissíthetnék fel az efféle ötletek bevezetésével és átadásával. Így válhatnának igazán rendszergazdáivá és teremthetnék meg sajátos arcukat.

Az utóbbira a Csemege lehetne a példa. Nekik könnyebb a helyzetük — vethetnek közbe —, mögöttük a Meil cégől örökölt hírnév, több évtized tapasztalata és jelenkori nevük is kifejező. Nem úgy, mint a Budapesti Közértnek, amelyről sokan azt hiszik, valamiféle „közérttröszt”. A fiatalág is lehet persze előny: a rugalmasság inkább elvárható egy néhány éves, mint egy megcsontosodott középkorú cégtől. Az efféle tulajdonság manapság igencsak elkelne, hiszen a verseny alapvető feltétele. Márpedig versenyezni a vevő pénzértéért, a vállalat egyéni profiljának megteremtéséért ma sem késő. Sőt: éppen most jött el az ideje.

Elek Lenke

Nagyjavítás Visontán

Heves megyei tudósítónktól.

A visontai Gagarin Hőerőmű — száz megawattos teljesítményű — blokkrendszerének rekonstrukciós munkálatai ezekben a hetekben kezdődtek, és várhatóan október elejéig tartanak. A rendkívül részletesen és szinte percnyi pontossággal lebontott terv szerint kicserélik majd a tíz év alatt elhasználódott alkatrészeket, és korszerűsítik az irányítástechnikai berendezéseket. Tervezik továbbá a mérés-technikai rendszer teljes felújítását, s felülvizsgálják a védelmi és a hibajelző berendezéseket is.

Lassan érik a borsó

Somogy megyei tudósítónktól.

A Balaton déli partján boltokba került az első ideai zöldborsó-konzerv. A gyárban egyébként a tervezettnél lassúbb a feldolgozás, mert a felázott földeken nehezen boldogulnak a betakarító gépek és késik a borsó érése is. A gyár kapacitása naponta 20–21 vagon feldolgozásra lenne alkalmas, a földekről viszont csak 10–12 vagon nyersanyag érkezik.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Olajhírek

Irak július 1-től hordónként 2 dollárral — 31,96 dollárra — emeli az általa exportált nyersolaj árát. Mint ismeretes, a kőolaj-exportáló országok szervezetének nemrégiben lezajlott értekezletén 32 dolláros alapárát állapították meg.

Lfbia 28 centtel, hordónként 37 dollárra emeli legjobb minőségű olajának árát. Ezzel Lfbia eléri a kőolaj-exportáló országok szervezetének legutóbbi tanácskozásán megállapított 37 dolláros plafonárát. Hamarosan új olajmezők kiaknázását kezdi meg, és akkor az ország ismét növeli olajtermelését.

Májusban a japán olajimport 7,6 százalékkal alacsonyabb volt, mint az előző év azonos időszakában. A csökkenés jelentős részben az iráni szállítások befagyásának tulajdonítható.

Irán csak kőolajat exportál

Irán ipari kapacitásának csupán 15 százaléka dolgozik és a kőolaj kivételével az ország gyakorlatilag nem exportál semmit. A legjobb helyzetben levő gyógyszeripar termelése is a forradalom előttinek 60 százaléka esett vissza, miközben más iparágak — mint például a szőnyeggyártás — termelése nullára csök-

kent. A második legfontosabb szektor, az autópálya termelése — az elmúlt néhány hét alatt is — napi 380 darabról 300-ra esett vissza.

Külsőn Dél-Koreának

A nyugati országok úgy tervezték, hogy 16 milliárd dolláros kölcsönt nyújtanak Dél-Koreának a következő két évben. Dél-Korea még az idén 3,2 milliárd dolláros hitelt szeretne kapni iparának modernizálásához és fejlesztéséhez, valamint 2 darab, összesen 900 megawatt kapacitású atomerőmű építéséhez.

Borús világgazdasági helyzet

Borúlátóan ítéli meg a világgazdasági helyzet rövid távú alakulását a Nemzetközi Valutaalap (IMF). A pénzügyi szervezet az infláció világméretű növekedésével, a nemzetközi kereskedelem lassuló ütemű bővülésével és az ipari termelés mérsékelt növekedésével számol. Az amerikai gazdaság recessziója kedvezőtlen kihatással lesz az egész világgazdaságra. Az ipari országokban az infláció a tavalyi 7,5 százalékkal szemben az idén 9,5 százalék lesz; a fejlődő országokban az árak emelkedése 30 százalékos, az olajexportáló országokban viszont 12 százalékos lesz.

Ős Tungram-körte, fél fényfel

A múzeum nem ráz

Kazinczy utca 21. Őreg ház az őreg Erzsébetvárosban. Látogatói jobbra csak lelkes műszakiak, könyvbüvárok, iskolások, egyetemisták. Pedig a Budapesti Elektromos Művek egykori transzformátor-állomásának kincsei, a magyar villamosipar tárgyi emlékei még a laikust is „feivillanyozhatják”...

Hol Volt, hol nem Volt... Valahogy így kezdődhetné az elektrotechnika meséje-története. S az ige nagy kezdőbetűje ezúttal nem helyesírási hiba. Inkább afféle tréfás tiszteletadás Voltának, akinek 1800-ban felfedezett galván-elemével igazán elemébe jött az elektrotechnika fejlődése. A XVIII. század végéig ugyanis csak az elektrosztatika volt ismeretes. S a korszakalkotó találmány esztendejében megszületett az a Jedlik Anyos is, aki 1828-ban elkészítette a „villanydelejes forgonyt”, azaz a világ első elektromotorját.

Itt látható a gyűjteményben ma is. Abban az épületben, ahol 1893-ban az első fővárosi áramátalakító megszületett. Nevezetes épület ez; az 1893. október 22-i Pesti Hírlap a Váci úti eromú munkába állása után így írt róla:

„A budapesti Általános Villamosági RT. tisztelettel köz-tudomásra hozza, hogy villany-világítási központi telepet a tegnapi napon üzembe helyezte, és hogy a villamos áramnak éjjel-nappal való, minden időben rendszeres szolgáltatását azon utcákban, amelyekben a kábelek már fektetve vannak, a jövő hét folyamán kezdi meg. A kívánságokat a házba való bevezetésre a Kazinczy utca 21. alatti végleges irodában kell közölni. Kéri teljes tisztelettel a budapesti Általános Villamosági RT.”

A maradiaknak, a kákán is csomót keresőknek „megrázó” esemény, de a derék átlag pesti polgárt inkább „felrázta” a vadonúti villám-szolgálat. Amelynek értékéből az sem von le sokat, hogy az első magyar város, ahol a „közhazsnú villanyosság” bevezették, mégiscsak Temesvár volt. Elsőként az egész világon, 1884-ben, alig öt esztendővel azután, hogy Edison feltalálta az izzólámpát.

S az 1881-es párizsi világkiállítás rendezői is csak irigykedhettek, hogy a Mezőhegyesi Állami Gazdaság már előttük egy évvel felszerelte Edison szénszálas csodájával éjszakai cséplőegységeit. De valószínűleg Mátészalka sem volt gyászban 1888-

ban, amikor az országban másodikként villanyvilágításhoz jutott — sorolja az adalékokat a magyar elektrotechnika úttörőseit bizonyítandó dr. Selmeczi Vilmos, 83 éves elektromérnök, kandidátus, a gyűjtemény és a már kissé szűk, nagybecsű könyvtár kutatója.

A gyűjtemény termei a hazai villamoság nagyjairól, Jedlik Anyosról, Bláthy Ottórol, Ziper-nowsky Károlyról, Déri Miksáról, Kandó Kálmánról lettek elnevezve. De megemlékezik a kis múzeum Bródy Imréről, a kriptonlámpa feltalálójáról is, akit a fasiszták hurcoltak el; Seidner Mihályról, a vízhűtéses turbógenerátor atyjáról, aki 1919-ben a munkások kívánságára kinevezetett a Ganz-gyár igazgatójának. Annak a Ganz-gyárnak, amely Ganz Ábrahám ács- és öntömesternek, az 1848-as honvédsereg ágyú- és golyóöntőjének kicsiny vasúti kerékgyártó manufaktúrájából nőtte ki magát a világ élvonalbeli villamosipari gyárává Mechwart András kezei alatt.

Nemcsak a Monarchiát uralta a Ganz-gyár: 1886—89. között 273 villanytelepet épített fel külföldön — Dél-Amerikától Ausztráliáig. Ők készítették, Kandó Kálmán tervei alapján az első villamosvonatokat, amelyek a Genfi-tó partján, a Rivierán, Felső-Olaszországban csilingeltek. S ahogy a fáma mondja: ma azért dicsekedhetünk a kontinens első földalattijával, mert a hon- és városatyák feltették a városképet a felsővezetékektől...

Márvány kapcsolótáblák, „kutyaházakban” — ahogy nevezték —, azaz századfordulói kissekre-nyekben „szecessziós csengőgombok, páholylámpák a Nemzetiből, ágymelegítő takarók, szivargyújtók, szamovár. S egy Vámpyr nevű perszívó. Nomen est omen — jól szívhatott... Selmeczi Vilmos szeretettel simítja végig. Nekik is ilyen volt hajdanában...

Bücsűzöl félelmetes kattogással-sistergéssel kékesfehér izzó fény gyullad: 3500 fokos szénpálcás ilylámpa a „boldog békeidőkből”. Vakít, mint a Nap. Mellette megannyi kis halovány lámpa, akár a bolygók. Aztán — ha másért nem — Forgó-Morgó jobb kedvre derítéséért elzárjuk. Jócskán fogyaszthat...

Bár eleinkben is volt hajlam energiatakarékosságra: egy furcsa formájú Ős-Tungram-körte, ha kellett, félfényfel égett. Nem is olyan bolondság... T. G. M.

Változott a tanfolyamok díja

Drágábban tanulunk vezetni

A közlekedés- és postaügyi miniszter — a pénzügyminiszterrel egyetértésben — módosította a gépjárművezető-képző tanfolyamok és vizsgák díjáról szóló korábbi rendeletét. A változás lényege, hogy a tanfolyamok díja — a jelenlegi helyezéshez igazodva — emelkedett. A vizsgadíj változatlan marad.

A módosítást az indokolta, hogy az 1973-ban kiadott rendeletek óta változtak a gépjárművek és alkatrészek beszerzési árai, az üzemeltetés, a fenntartás költségei — a benzín ára például többször is emelkedett —, az oktatók bére, a szabad árformába kerültek a javítás-szolgáltatás díjai. Így a hét éve megállapított díjak már nem fedezték a gyakorlati oktatás költségeit, jöllehet ugyancsak rendeletben előírt követelmény a képzés önfinanszírozása.

A Magyar Közlöny 41. számában megjelent rendelet részletesen felsorolja a tanfolyamok új díjait, amelyek a járműkategóriától függően 250—2250 forinttal emelkedtek. Abban az esetben, ha a vezetési gyakorlathoz a gépjárművezető és az üzemanyagot a tanfolyamot rendező intézmény adja, az A kategóriába tartozó motoroképző vezetői tanfolyam díja a korábbi 450 forint

helyett 700 forint, a személygépkocsi-vezető díj 2500 forint helyett 3000 forint. A C kategóriás gépjárművek vezetőinek tanfolyami díja 5100 forint, az együttes, B és C kategóriásoké 7400 forint lett, míg a D kategóriás járművezetői tanfolyam díja maradt 3700 forint. A kötelező vezetési gyakorlaton felüli óradíj a B kategóriában 60 forintól 90 forintra, a C kategóriában 75-ről 120 forintra emelkedett.

Változnak a képzési díjak akkor is, ha a vezetési gyakorlathoz a tanuló adja a gépjárművet és az üzemanyagot. Ebben az esetben az A kategóriában a tanfolyam díja 250 forint helyett 420 forint, a B-ben 1200 forint helyett 2000 forint, a D-ben 760 helyett 1300 forint. A különleges gépjárművek — például darus, fűtőtoronyos kocsik, láncfalpas jármű, villamos, trolibusz — vezetői tanfolyam díja 560 forintól 800 forintra emelkedett, a mezőgazdasági vontató vezetői tanfolyamé pedig 800 helyett 1470 forint lett. A kötelező gyakorlaton felüli óradíj 35 forint helyett 40 forint.

A gépjárművezetői tanfolyam díja 800 forintól 1650 forintra emelkedett.

A rendelet június 10-én életbe lépett.

Kaposváron

Tanítókat avattak

A Kaposvári Tanítóképző Főiskola csütörtökön rendezte az oklevélatadó ünnepséget a Latinca Sándor Művelődési Központban. Az idén 229 nappali és 133 levelező tagozaton végzett hallgató tett eredményes államvizsgát. Valamennyien Baranya, Tolna, Somogy és Zala megye általános iskoláinak alsó osztályai-ban kezdik meg a tanítást. Az oklevelet dr. Várkonyi Imre főigazgató adta át, s egyúttal át-nyújtotta a főiskola által alapított Jó tanító kitüntetést Szundy Mártának és Molnár Csaba Zoltánnak, a Magyar Népköztársaság ösztöndíjasainak.

Épül a harmadik katarán

Tudósítónktól.

Az elmúlt években sikerrel vizsgáltak a Balatonon a kataránok, a kéttörzsű hajók. A duplatörzsű hajótestek nagy teherbírásúak és igen biztonságosak a legmagasabb hullámzásban is. Eppen ezért a MAHART megrendelte a harmadik ilyen hajót, amelynek építéséhez máris hozzáfogtak a tápéi üzemben. Tápén felépítik a hajó úszóművét, majd a Tiszán, a Dunán és a Sió-csatornán felvontatják a Balatonra, és a végső munkálatokat ott végzik el. A Balaton harmadik kataránja 400 személyes utasszállító hajó lesz.

Hajóutak Szentendrére

A béke, a barátság és a szolidaritás jegyében az Országos Békatanács a Pataky István Művelődési Központtal közösen dunai hajóutakat szervez Szentendrére és vissza.

A hajón kulturális műsor, veltékedő, kamarakiállítás szórakoztatja majd az utazóközönséget. A szentendrei program: a város nevezetességeinek megtekintése.

Az indulás időpontjai:

— 1980. június 29-én, július 20-án és augusztus 19-én reggel 8.30-kor a Vigadó téri hajóállomásról. — Visszaérkezés: este 19 órakor.

Pisti húsvétra nem hímes tojást kapott. Az ajándék ezúttal rendkívüli volt. Egy protézis. Pista ugyanis már nyolcéves, s ebben a korban elkél a műfogor. Ne lepődjenek meg, Pista igen is agg, régóta nem nevezetik kölyöknek, már (nem még!) a legénytoll sem pelyhedzik állán, s egyes híresztelésekből arra is lehet következtetni: Pista a férfiaságát vizsgáló bizottság előtt is leszerepelt. Ne szépsítsük: Pista impotens.

Ez persze, egyáltalán nem szegény, ugyebár ebben a korban, mert mint említettem volt, Pista elmúlt már nyolcesztendő, megkapta az obsitot, s a jelek szerint a kutyának sem árt. Már-mint a kutyakollégáknak. Mert hogy Pista is kutya, bár a körzeti megbízott rendőr csak Pista ebnek titulálja, ezzel is érzékelte, hogy egykoron kiásoztott közöttük a csatabárd.

A régi szép idők, szokta mondogatni a gazdi, aki sohasem mulasztotta el a körzeti megbízott jó szívét dicsérni, utóbbi ugyanis két kutyaóltó alatt becsülések szerint 15 ezer forint pénz-bírságot rótt ki a gazdira, mert Pista sem a poráz nem szerette, sem a száikosarat, még kevésbé a csitrik miniszoknyáját és a kamaszok trapézmadragját, de a postások is sűrűn változtatták egymást, mivel Pistivel találkozni nem volt éppen postásalom...

Pista hőstetteiről nélegendák keringenek, ifjú vizslák és német juhászkutya-nyüszítve anekdotáznak a puli — merthogy Pista puli, semmi kétség — kalandjait emlegetve, de szánalmat egvikük sem érez, hogy Pista felett elírt az idő. Ezt nyilván Pista is érzi, mert a tél után már — úgy mesélik — kedvenc ugat-

Így gazdálkodtak a tanácsok

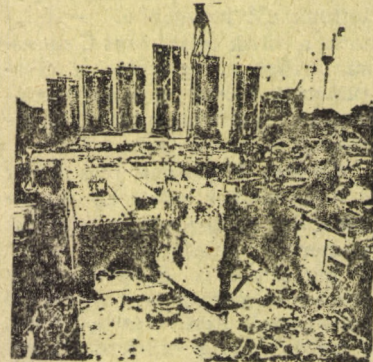
Lakások, kórházak

Az első negyedév adataiból

Az Országos Takarékpénztár adatai szerint az idén 19 milliárd 400 millió forintból 23 ezer célcsoportos tanácsit és bányász-lakás felépítését tervezik. Az első negyedévben a takarékpénztár erre a célra 2 milliárd 611 millió forintot folyósított, s ezen kívül a kapcsolódó létesítmények megvalósítására még külön 159 millió

gyobb vidéki városokban használták fel.

Budapesten az ez évi befejezésre tervezett lakások 66 százalékát öt lakótelepen — Békásmegyér, XII. kerület, Gyöngyösi út, Pestlőrinc, Csepel, XXII. Rózsa-kert — összpontosítják. Az átadásra tervezett lakások műszaki készültségének foka április elsején igen kedvező volt. Az előzetes felmérések szerint a rendelkezésre álló kivitelezési lehetőség a pénzügyi fedezetnél mintegy másfél milliárd forinttal nagyobb értékű építést tenne lehetővé. Debrecenben az 1980. évi átadásra előirányzott új otthonok az Újkerti lakótelepen épülnek, mind a lakások, mind a kapcsolódó létesítmények munkáiteme megfelelő. Igaz, hogy Győrben az első negyedévben nem adtak át új lakást, de az építkezés itt is tervszerűen folyik. Miskolcon és Szegeden szintén kielégítő a munka üteme.

Részletesen értékelték a kórházak fejlesztésére és rekonstrukciójára fordítandó összeg felhasználását is. Erre a célra több mint 1 milliárd 200 millió forint áll rendelkezésre és annak eddig még csak 13 százalékát használták fel. Jelenleg több mint 6600 fekvőbeteg ellátására alkalmas kórházat építenek, rendeznek be. Az idén várhatóan elkészül a délpesti kórház, ahol 800 beteget tunak gyógyítani. A Margit kórházat 313, a szigetvári elme-kórházat 303, a debreceni megyei kórházat pedig 304 új beteg gyógyítására teszik az eddigieken felül alkalmassá.

Egerben a tervezett határidőre a megyei kórház rekonstrukciója nem fejeződik be a körtermi-diagnosztikai épület építési-szerelési munkáinak elhúzódsa miatt. A dunaujvárosi kórház bővítése átszervezés miatt a VI. ötéves tervre húzódik át.

A takarékpénztár adataiból kiderül, hogy a budapesti tömegközlekedés javítására már az év első negyedében 71 millió forintot költöttek.

A célcsoportos lakásépítés finanszírozására kifizetett összeg 71 százalékát Budapesten és a na-

Egy eb protézist kap

ványai közé lépett elő a hol-van-már-a-tavalyi-hó című klasszikus Villon-vers, amit állítólag egy Franciországból érkezett kutya-barát kutyájától kutyult el.

Bár igaz, ami igaz, Pista az ebgerontológusok szerint csak testben öreg, lélekben ép. Ezt még egy ebpszichológus is meg-

erősítette, akinek a gazdi busás honoráriumot szorgolt le annak reményében, hogy a pszichológus csodát tesz és megállapítja: Pista mulandó férfiatlansága csak időleges állapot, úgymond pszichés eredetű, s nem az öregkorban általalukó fehérjestruktúrák biokémiaiilag kimutatható változásának köszönhető. De Pista a vizsgálókat követő időkben is utód nélkül maradt, ami leginkább a gazdi ősz hajszálainak gyarapodásán látszott, meg a kétségbeesés fokozódásán: mi lesz, ha Pistiből elszáll a lélek? Bár a dolgok ilyen-lyen alakulásáért némiképpen önmagát is okolhatja a gazdi, miért nem nézett alaposabban a kör-mére, mert kora ifjúságában Pista meglehetősen bohém termé-

szetű volt, nem vetette meg az ebszoknyát.

De Pista gazdája köti az ebet a karóhoz, amíg Pista él, a gazdi remél. Sőt cselekszik. Leg-utóbb például, amikor fülébe jutott a hír, hogy Keckeméten kutyafogászatot hoztak létre, a gazdi elhatározta: rendbehozhatja hú társának rágó- és harapószkait, amelyek már nem működtek tökéletes gépezetként. A kirándulásra húsvét előestéjén került sor. Pistit alaposan kézbe vette 3 fogász és egy sereg asszisztens. A rögtönzött konzílium úgy döntött: előbb eltávolítják Pista fogköveit, majd betömik Pistit lyuktól tátongó rágófogait, de egyikre sem került sor Pista macakcsága következtében. Mi több, három kutyaasszisztens bedobta a törülközőt, majd hamarosan beadta fölmondását is. Pista kifogott rajtuk. Nem volt mit tenni, maradt a foghúzás. Ezt Pista természetéhez képest meglepően jól tűrte, majd a munka elvégzettét, Pista szájszerkezete meg-méretvén, protézist eskábáltak össze.

Pista azóta boldog. Mintha ki-virult volna. A gazdi is reménykedik: talán még... Bár ebben a környéken élő „gyengébbik nem” ebképviselői kételkednek, de arról máris szállingóznak a hírek: Pista újra harap. Sőt húsvét hétfőjén ismét a tér királyá volt, s a protézist meghálálándó, újabb költségre verte gazdáját. A csekkben, amit a gazdi kapott, háromezer forint áll, bár ez még nem végleges összeg, mert a fiús mamák is bejelentették igényüket némi kártérítésre. Locsoló gyermekeik nadrárszárát ugvan-is Pista ismét velőcsontnak nézte.

Bán Károly

Változások jegyében

Tapasztalatok az új ár- és pénzügyi rendszerről — Jövedelmezőségi sorrend

Messzemenő következtetéseket még aligha lehet levonni az új ár- és pénzügyi szabályozó rendszer működésének tapasztalatairól az esztendő eddigi eltelt hónapjai alapján, mégis érdemes összegezni néhány olyan tény, amelyek bizonyos változásokat jeleznek. A rendszer működéséről széles körű konzultációkat folytattunk vállalatokkal, a társminisztériumokkal, a Bevételi Főigazgatósággal, valamint felhasználtuk a Pénzügyminisztérium Ügyvitelgépesítési Intézetének felméréseit is. A képzőközpontok elemztük az első negyedév vállalati gazdálkodásáról készített mérleget, valamint a bérfejlesztési mutató kialakításához szolgáltatott vállalati adatokat.

Csökkenett az importigény

Mint megállapítható, néhány területen karakterisztikus változások jelei tapasztalhatók. Így: háttérbe szorult a volumenszámítás és előtérbe került a minőségi törekvés. Emiatt a vállalatok fejlődési ütemében nagy a szóródás. Van olyan vállalat, amelynek 10—15 százalékkal csökkent a termelése, másoknál 15—20 százalékkal növekedett. A 67 gépipari vállalat rangsorában egy-egy vállalat átlagosan 14—15 helyet változtatott az ár- és szabályozó rendszer hatására. Az alacsonyabb termelési szint azonban nem vált ki szükségképp azonos arányú eredménycsökkenést: 1979-ben az értékesítés csökkenése 90 százalékkal az eredményt is mérsékelte, ez év első negyedében ez az arány már csak mintegy 50 százalékos volt. Ez is a gazdaságosabb szerkezet irányába történő eltolódás első jele.

A termelési dinamizmus mérőszáma és a dráguló energia miatt kisebb az importigény, ugyanakkor nagy az exportkészség. A külkereskedelmi mérleg a vártánál kedvezőbben alakult, amihez hozzájárul az is, hogy a növekvő érdekelttség hatására csereáruink nem romlottak a származott mértékben. A jó eredményekhez, a megfelelő külkereskedelmi árpolitikához hozzájárult a rugalmas árfolyampolitika is. Eszerint a Magyar Nemzeti Bank havonként kiigazítja a külső pénzügyi viszonyoknak megfelelően a valuta-árfolyamárányokat. A Magyar Nemzeti Bank jelzése szerint néhány nagy vállalatra szűkült a beföldi fizetési kötelezettséget tartósan nem teljesítő vállalatok száma és tartozásaik összege is mérséklődött. Ebben persze a gazdálkodáson kívül a nagyobb forgóeszköz-hitelezés, a nagyobb hitelállomány is szerepet játszott. Csökkentek a vállalati készletek, bár az anyagellátási zavarok, s a szűkebb belső piac miatti eladhatatlan készletekre több eseti rövidlejáratú hitelt kellett folyósítani. Az összességében pozitív kép igen nagy eltérésekkel reprezentálja a népgazdaságot, hiszen az élelmiszeriparban és a termelőeszköz-kereskedelemben több, a kiskereskedelemben, az ipar és építőiparban kevesebb a készlet.

A vállalatok óvatossággal válnak kötelezettségeiket, javult a likviditási helyzetük. A tapasztalatok arra is utalnak, hogy mérséklődik a beföldi felhasználás, mintegy hét százalékkal kevesebb a beruházás az év első négy hónapjában, mint tavaly ilyenkor és

a fogyasztás sem több a tervezettnél. A vállalatok elkezdték felülvizsgálni elképzeléseiket és azokat az új körülményekhez igazítják; látható, hogy kezd a gyakorlatban is érvényre jutni: a gazdasági szerkezetet fokról fokra, lépésről lépésre is át lehet alakítani. A hitelkereslet ezzel összefüggésben csökkent, ezért körülbelül fele a tavalyinak. Örvendetes az is, hogy a vállalatok mértéktartó bérpolitikát folytatnak — ez valós lehetőségeikkel korábbiaknál nagyobb összhangban van.

A népgazdaság energiafelhasználásában minden korábbinál jobban tükröződik energiaszegénységünk és a racionalitás: az I. negyedévben még igen csekély mértékben nőtt, április-májusban együtt már az előző évi szintet sem éri el a villamosenergia-igény, holott a korábbi évek tapasztalatai szerint ebben az időszakban hétszázalékos növekedés volt várható. Még figyelemreméltóbbak a lakossági adatok. Az első negyedévben 3,7 százalékkal — Budapesten 11,4 százalékkal — csökkent a lakossági villamosenergia-igény, a máskor szokásos 12—14 százalékos növekedés helyett. Ez a tendencia nemcsak a villamosenergia-igényre jellemző, hanem az energia minden területére. Hatására összességében 1,2 százalékkal kisebb a népgazdaság energiaigénye, a korábbi 3—4 százalékos növekedés helyett.

Megfelel a várakozásoknak a költségszerkezet változása is, 7 százalékponttal növekedett az anyag- és anyagjellegű költségek aránya. Kisebb a külön elvonás az előző évinél. A vállalati bevételek növekedése a költségek emelkedésénél mérsékeltabb volt szándékaink és a felhasználók érdekei szerint — az új szabályozás miatt nem minden költséget tudtak a vállalatok áthárítani. A kisebb vállalati támogatások ellenére nem csökkent, sőt nőtt a támogatások súlya, s nyereséghez viszonyított arányuk.

Ennek ellenére az állam vállalati jövedelem-átcsoportosító szerepe érdemlegesen módosult. Ennek az a magyarázata, hogy a mezőgazdaságban és a fogyasztói árkiegészítésekben erősen nőttek a támogatások, míg minden más szférában érezhetően csökkentek. Másrészt fokról fokra alkalmazunk egyre szigorúbb eszközöket a gazdasági szerkezet átalakítása érdekében. Így a támogatásokat csökkentő mértékben állapítottuk meg, de a csökkenést csak a jövő évtől érvényesítjük. Lényegi változása támogatási rendszerünknek az, hogy az új hatékonysági különbségeket nem tompítja, egyenesen az exportörök számára a különböző, termelői forgalmi adó visszatérítése. Ezzel rést ütöttünk az ez idáig többnyire rossz, gyenge vállalatokat támogató rendszerünkön.

Akik hátrább kerültek

Az eddigi információk alapján tehát megállapíthatjuk, hogy az új ár és szabályozó rendszer a várt hatásokat fejté ki. Am alkalmazásával további változások jöhetnek létre: szóródnak a szakágazati jövedelmezőségek, akik tegnap még „jók” voltak, akár „rosszak” is lehetnek és fordítva. Bár a valóban hatékony területeket épp az jellemzi, hogy az új

körülmények között is megtartják kedvező helyzetüket. Nagyon az eltérések egy-egy szakágazaton belül. Kezdjük érdekelni, hogy az objektív mércét, amellyel a gazdaság mérhető — kik jők, kik járulnak hozzá a gazdaság fejlődéséhez és kik rosszak, kik annak felélői, kiknél számíthatunk gazdasági problémákra, kik hátrább kerültek a gazdasági fejlődést. A villamosgép- és készülékgyártás például 29 helyen hátrább került a szakágazatok jövedelmezőségi sorrendjében, de az elmúlt évi helyzetéhez képest lényegesen hátrább van a közlekedési eszközgyártás, a hűtő- és vákuumtechnika, a gypjú- és a cipőipar is. Az eddigiekben is jövedelmező területek közül a háztartási és kozmetikai vegyipar, a textilruházati ipar megőrizte helyét, sőt pozícióját is javította. Lényegesen jobb helyzetbe az alumíniumkohászat, a fűrés- és lemezipar, a városi gázgyártás került.

A kis- és középvállalatok jövedelmepozíciója az átárazás után is kedvezőbbnek tűnik az átlagossal. Példa erre a könnyűipar. Amíg az átárazás hatására az ágazat egészen 1979. évi eredménye érezhetően csökkent, addig a tanácsai vállalatok és szövetkezeteké, a kis vállalatoké jóval kisebb mértékben, vagy egyáltalán nem. Különösen jók a helyiipar eredménymutatói.

A vállalati eredmények szóródása különösen a fejlesztési alap feszültségeiben mutatkozik. Az Állami Fejlesztési Bank felmérése szerint az 1980. évi fejlesztési alapot terhelő kötelezettség az 1979. évi amortizációból és nyereségből képzett fejlesztési alap egészét. 15 vállalatnál haladja meg, hetvenöt százalékat pedig 17 vállalatnál. Az első csoportban hat, a másodikban négy olyan vállalat van, amelyet 1978-ban a gazdaságtalan vállalatok kategóriájába soroltunk. Többnyire mindegyik gépipari, illetve textilipari vállalattal ez a helyzet.

Jó irány

Összességében a vállalati nyereségek az állami költségvetésben tervezett körül alakulhatnak, ha különleges változások nem következnek be. Ugyanakkor számítani kell arra, hogy a korábbi évekénél jóval nagyobb lesz a vállalati nyereségek szóródása, az év egészét tekintve a megszokottnál több lehet a fejlesztésialap-hiányos, esetleg veszteséges vállalat. Mivel ez a változás csak a valós helyzetet tükrözi, a Pénzügyminisztérium nem fog általános adósságrendezést végrehajtani. Ezért jó előre fel kell készülni a veszteség okozta problémák elkerülésére, illetve rövid időszak alatt történő áthidalására.

Az első hónapok tapasztalatainak az a legfontosabb tanulsága, hogy a vállalati gazdálkodás és a népgazdaság fejlődésének fő irányja egybeesik a párt és a kormány által megjelölt gazdaságpolitikai fővonallal. Ahhoz, hogy a jó tendenciák erősödjének, a kedvezőtlenek pedig visszaszoruljanak, a gazdaságirányítási magatartás változatlanul következetes lesz és a vállalati kezdeményezés további erősítése szükséges.

Dr. Medgyessy Péter,
a Pénzügyminisztérium
főosztályvezetője

KPM-aktív

A Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumban pénteken aktívulést tartottak a minisztérium és az ágazati vállalatok gazdasági és pártvezetőinek részvételével, amelyen megvitatták a VI. ötéves terv előkészítéséből és kidolgozásából adódó legfontosabb feladatokat. Megállapították, hogy a közlekedési és a hírközlési ágazat vállalatai várhatóan teljesítik V. ötéves tervük alapvető célkitűzéseit.

Algériai gazdaság

A korrekció kérdése

Gazdasági kérdésekkel foglalkozott a közelmúltban az Algériai Nemzeti Felszabadítási Front Központi Bizottsága. Az elfogadott határozat mintegy két éves vitát zár le, elemzi az ország gazdasági fejlődését és meghatározza a követendő stratégiát. Ezzel az a kérdés, változatlanul fenn kell-e tartani a régi irányvonalat, vagy módosítani kell azt, eldől.

Feszültségforrások

Ami magát a gazdaságfejlődést illeti, a hetvenes évek során Algéria kiugró ütemet mutathatott fel. A két négyéves fejlesztési terv időszakában a GNP (bruttó társadalmi termék) évente átlagosan és reálértékben 8 százalékkal emelkedett, az üzemek száma 300-zal nőtt. A növekedés motorja az államosított kőolaj- és földgáztermelés, kőolaj-feldolgozás, kohászat és nehézipar voltak. A dinamikus gazdaság a lakossági széles rétegeknek életkörülményeit változtatta meg, az ország területének többsége villamosított, illetve földgázzal van ellátva. A lakossági kereslet kielégítésére tartós fogyasztási cikkek gyártó üzemek is létesültek, ma már az igényeket hazai eredetű járművekkel és hűtő-technikai termékekkel is lehet fedezni. Jelentős fejlődést mutatott az infrastruktúra is.

Az eredmények tehát önmagukért beszélnek. Ennek ellenére — vagy éppen ezért — a gazdasági vezetésben eszmecsere kezdődött a megtett út tapasztalatairól. El kellett dönteni, nem volt-e a növekedés túlságosan gyors, és nem vezetett-e feszültségekhez és aránytalanságokhoz a gazdaságban. Az elemzések megerősítették az aggodalmat. Mivel a mezőgazdaság a beruházásoknak mindössze 15 százalékát kapta a hetvenes években, az önellátottság mértéke élelmiszerekből folyamatosan romlott, és napjainkra a behozatalnak már mintegy kétötödét az élelmiszer teszi ki. A konklúzió: a gazdaságpolitikának a jövőben nagyobb figyelmet kell a mezőgazdasági szektorra fordítania.

Ami pedig magát a gazdasági növekedés ütemét illeti, a vizsgálatok a dinamika következmények tartották — legalábbis részben — az infláció ütemének meggyorsulását, a befejezetlen beruházások állományának jelentős emelkedését. Feszültségek ala-

kultak ki a munkaerőpiacon is. Szakképzetlen dolgozókból a kínálat nagy, az importált technológiával létesült modern üzemek viszont gyakran csak nehézségek árán tudnak képzett munkavállalókhöz jutni. A felülvizsgálat itt is megfelelő következtetésre jutott: az adottságokat, forrásokat és szükségleteket jobban figyelembe vevő fejlesztési politika kívánatos. Ha a megfelelő szintű szakmegerősítés nem áll rendelkezésre, a legmodernebb technikát sincs értelme megvenni.

Az új követelmények napirendre tűzték a vállalati szervezet átalakítását is. A hatvanas évek államosítási hulláma következtében az alapanyagipar és a feldolgozóipar nagy része, a bankok és a külkereskedelem állami kézben van. A kritikusok viszont azzal érvelnek, hogy az állami vállalatok méretei túlzottak, irányításuk csaknem lehetetlen, tevékenységük egyre bürokratikusabb és nehezezebb. Az elfogadott célok a vállalati szervezet problémáit is meg kívánják oldani.

Végül változott az energiaforrázók felhasználására vonatkozó stratégiai elgondolás is. Jelenleg a kőolaj és a földgáz a gazdaságban egyedülálló szerepet tölt be, a két termékből származik a kivitel mintegy 95 százaléka és ez a helyzet alapvetően az ezredfordulóig sem fog megváltozni. A geológiai felmérések szerint azonban a kőolajkészletek végesek, kimerülésük a század végére — jövő század elejére várható. A gazdaságpolitika ilyen körülmények között szükségszerűen helyezte előtérbe a kőolajvagyon megővését, a kitermelési szint felülvizsgálatát és mérséklését. Algériai vélemények szerint a későbbi időpontban történő értékesítés az ország — figyelembe véve most a kőolaj mozgását — csak nyerhet.

Önerőre

Nagyobb gazdasági függetlenség, fokozottabb mértékben való önerőre támaszkodás jellemzi az új, progresszív algériai gazdaságpolitikai irányvonalat. A növekedési ütem mérséklése — mely következik például részben a kőolaj-kitermelés szintjének megfontoltabb meghatározásából — a gazdaság arányosabb fejlődésének feltételeit teremti meg.

G. Gy.—Sz. P.

HORIZONT · HORIZONT · HORIZONT

Kincskeresés az óceán mélyén

Japán hamarosan megkezdí a Csendes-óceán mélyén fekvő ásványi kincsek kutatását és ehhez Tokióban bemutatják Japán legújabb speciális hajóját, a mélytengeri mangántelepek feltérképezésére használt, *Hakurei Maru 2* kutatóhajót. A japán kormány megrendelésére készült hajó Hawaitól délre fogja fényképezni a 3—6000 méter mélyen a tenger alatt fekvő mangánt, rezet, titánt, nikkelt és más érceket tartalmazó rétegeket. Szakértők a Csendes-óceán mélyén található ásványi kincsek mennyiségét 2 billió tonnára becsülik. Csúpan nikkelből 16 milliárd tonnányit feltételeznek a víz alatt, ez 270-szerese a szárazföldi tartalékoknak.

Óriás hitel Törökországnak

A Nemzetközi Valuta Alap (IMF) csütörtökön hozzájárult egy 1,65 milliárd dolláros készletli hitel nyújtásához Törökországnak részére.

A hároméves kölcsönmegállapodás a legnagyobb, amit az IMF eddig egy tagországnak valaha is nyújtott. A kölcsönnel a török gazdaságot kívánják helyreállítani. Mint az IMF nyilatkozata megállapítja, a kölcsön összege hatszonta nagyobb, mint Törökország IMF-kvótája. Az ország

pénzügyi kötelezettségeinek összértéke a valutaállapallal szemben jelenleg eléri a 881 millió dollárt. A kölcsönösszeget az IMF részben rendes, részben pótlólagos pénzügyi forrásból finanszírozza. Ez utóbbi rész értéke mintegy 1,57 milliárd dollár.

Nicaragua csatlakozott a COMUNBANA-hoz

Nicaragua csatlakozott a banánexportáló latin-amerikai országok kereskedelmi szervezetéhez, a COMUNBANA-hoz. A COMUNBANA-t 1977-ben hozta létre Kolumbia, Costa-Rica, Honduras és Panama azzal a céllal, hogy képviselje a banántermelő országok érdekeit a nemzetközi kereskedelemben.

Alkohollal működő traktor

A finnországi Joensuu-ban rendezett mezőgazdasági kiállításon alkohollal üzemelő traktort mutattak be a közönségnek. A 82 százalékos etanollal üzemelő traktort annak a nagyszabású kutatási programnak a során fejlesztették ki, amely az országban található energiaforrások kiaknázásával foglalkozik. A finn akadémia egy tanulmánya megállapította, hogy 2000-re Finnország energiaszükségletének már háromötödét a hazai természetes energiaforrások fogják fedezni.

A pyrexizem sikeres próbája

A szállító is rendelt

Zala megyei tudósítónktól. Már az új elektromos kemence mellett dolgoznak — az eddiginél lényegesen jobb körülmények között — a Nagykiszéi Üveggyárban a kézi fúvók. Megszűnt a kínzó hőség, a kidolgozó nyílást légfűgőny „választja” el a munkásoktól.

Az üzemi próbák olyan jól sikerültek, hogy a hóálló üvegből

készült mintadarabok láttán a kemencét szállító japán cég képviselője bejelentette: vásárolni kívánna a termékekből. Egyéb-ként küldték a gyárból kollekciót több nyugat-európai országba, s hamarosan megjelennek a pyrextea- és tejforralók, háztartási és laboratóriumi üvegedények a hazai boltok polcain is.

Megélni a kavicsból

Csökkenő igények, csökkenő termelés — Keresik a kiutat

A beruházási pályának vannak tovagyrúzó hullámai. Nemcsak az építő-szerelő tevékenység csökkent, hanem annak jó néhány vonzata is. A sok közül ezúttal a kavicsbányászatot választottuk, azt tudakolva, vajon miként reagáltak a megváltozott helyzetre.

Nehezebben

— Hogyan lehet ma a kavicsból megélni? — így szólt az első kérdés *Buró Lászlóhoz*, a Kavicsbánya Vállalat gazdasági igazgatóhelyetteséhez.

— Kétségtelenül nehezebben, mint korábban. Néhány éve még aligha zavart bennünket, hogy a vállalat országos jellege ellenére konkurrenciával is kell számolnunk. Mi évente nyolcmillió köbméter körül bányászunk kavicsot, a FOKA, vagyis a Folyam-szabályzó- és Kavicskotró Vállalat ennek nagyjából a felét hozza felszínre, ezenkívül vannak még a termelőszövetkezeti kavicsbányák szerte az országban.

— Nemrég még arról panaszkodtak az érdekeltek, hogy kevés a kavics, nehéz beszerezni...

— Igen, mert korábban az építőipar az összes kavicsmennyiséget fölhasználta. Olyannyira, hogy a kis tételekben vásárlóknak, így a lakosságnak alig-alig jutott. Mi a hetvenes évek közepén kifejezetten a nagy felhasználók ellátására rendezkedtünk be, főként a mélyépítési, alapozási munkákhoz adunk kavicsot.

— Kényelmes helyzet volt?

— Nem voltak értékesítési gondjaink. Tavaly a második felében észleltük az első jeleket: csökkentek az igények. Az idén még aggasztóbbak a gondok. Az első öt hónapban a kivitelezők egy része — így az útépítők, a mélyépítők — a keretszerződésben szereplő mennyiségekben jelentős tételeket visszamondtak. Az elmúlt hetekben újra kellett értékelni az ideitervünket. Most már látjuk, hogy a

hatodik ötéves terv első éveiben sem várható a kereslet fellendülése.

— Mire számíthatunk az idén?
— Erre az évre egymilliárd forintnyi árbevétel mellett 58 millió forint nyereséget tervezünk. Az utóbbi az új elképzelések szerint valamivel csökken, 56 millióra számítunk.

— Miként képesek tartani a nyereségszintet, ha a bevétel csökken?

— Igaz, kevesebbet termelünk, de amit felszínre hozunk, annak kisebb az önköltsége. A nagyobb ráfordítással dolgozó bányákban a három műszakos munkarendről két műszakosra tértünk át, ugyanakkor az olcsóbban termelő bányákat igyekeztünk jobban kihasználni. Ma mintegy ezerhatszázan vagyunk a vállalatnál, a közeljövőben némi létszámcsoökkentés várható. Az elvárt bérre a bértömeggazdálkodás szabályai szerint átcsoportosítható, szeretnénk ezt a nagyobb nyereség irányába ható ösztönzőként felhasználni.

Visszaszerezni

— A nagyobb fogyasztók igényeinek csökkentését lehet-e elválni?

— Reméljük, igen. Mindenekelőtt a kisebb kavicsmennyiséget igénylőket igyekeztünk visszaszerezni. Ebben segítségünkre lesz az, hogy a korábbi gyakorlattól eltérően a MÁV — mivel a szállítási igények csökkentek — nemcsak irányvonalat hajlandó adni nekünk, hanem felvesz egy-két vagonos szállítmányokat is. Ez alól csak az őszi csúcsgazdálkodás lesz kivétel. Sajnos, az építőanyagokat forgalmazó TÚZEP sok helyütt idegenkedik még a kavicseladástól. Bár vannak pozitív jelek, például a Nyírségben már a TÚZEP is értékesít. Tárnyaltunk a Volánal, amely hajlandó a bányák körzetében depóhelyeket létesíteni, és vállalja az értékesítést, mintegy cserébe a szállítási lehetőségeikért.

— Csak a hazai eladás jöhet szóba?

— Nem, hiszen exportálunk Csehszlovákiába, Ausztriába, és keresünk a további lehetőségeket.

— Milyen változást hozott az új helyzet a vállalat életében?

— Az igények csökkenése, valamint az új gazdasági szabályozók hatása tette indokolttá, hogy néhány beruházásunkat elhalasszuk. Később kerül sor az alsószolcai és a gyékényesi bányák rekonstrukciójára, illetve egyelőre elmarad a kiskunlacházi üzem telepítésének második üteme, vagyis nem épül föl a kavicsosztályozó. Tizenkét üzemünk közül az év végével Miskolc körzetében egy bányát bezárunk, míg az őszi üzemet vagy ideiglenesen leállítjuk, vagy csak egy műszakban dolgoztatjuk.

— Mi történik a drága kotrógépekkel, s egyéb termelőeszközökkel?

— Felmerült, hogy termelőszövetkezetekkel kezdünk közös vállalkozásba, amely kölcsönös előnyökkel járna. Egyrészt nem kell kifizetnünk a máskor jelentős föld-használatbavételi díjat, másrészt a térszerek általában mindössze négy-öt méterre mennek a bányató felszínre alá, míg mi a korszerűbb, nagyobb gépekkel 40 méterig ki tudjuk termelni a kavicsot. Nem marad ott az ásványi vagyon, és kevesebb termőföldet kell elvonni a mezőgazdasági műveléstől.

Alkalmazkodni

A kavicsbányászat mai gondjait sorra véve úgy tűnik, minden pillanatnyi nyereséges termelésnek rendelték alá. Ez, az alapjában véve helyesnek látszó törekvés azonban csak a frissen felmerült problémák megoldását jelenti, a továbbiakra, ahogy az igazgatóhelyettes fogalmazott: keresik a kiutat...

Trümböczky Péter

Szerszámgépipari társaság

A szerszámgépiparban érdekelt hét hazai gyártó, fejlesztő, és értékesítő vállalat tegnap társasági szerződést kötött. Az erről szóló okmányokat a Szerszámgép Programozási Egyesülésnél írták alá. Az új gazdasági szervezetben, a Magyar Szerszámgépipari Társaságban érdekelt intézmények: a Csepeli Szerszámgépgyár, az Elektronikus Mérőkészülékek Gyára, a Diósgyőri Gépgyár, az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézete, a SZIM, a Vilati és a Technoimpex. A társaság feladata az ösz-

szehangolt közös munka megteremtése a fémmezmunkáló szerszámgépek további automatizálásában, a részegységek, villamos és elektronikus elemek kutatásában és fejlesztésében.

Külkereskedelmi társasági szerződést kötött a MÖGÜRT és a veszprémi Bakony Művek. A gazdaságos export közös érdekeltségének megteremtését célzó megállapodás értelmében a MÖGÜRT többek között elősegíti az autó-villamosági kooperációk kialakítását, a licenck, know-how alkalmazását.

A KGST segítése Vietnamnak

A szocialista országok jelentős segítséget nyújtottak Vietnamnak a háború utáni újjáépítésben. Vietnam 1978 óta tagja a KGST-nek és mint a szervezett prágai 34. ülésükön megállapították, a többi tagország jelentős segítséget nyújtott a vietnami gazdaság fejlődéséhez, hatékonyságának emelkedéséhez.

A Szovjetunió mintegy 200 létesítmény építésében, illetve rekonstrukciójában vett részt, az általa épített üzemekben használják fel a kitermelt szén 70 és az előállított villamos energia 60 százalékát. A jelenlegi ötéves terv során a Szovjetunió közel 100 üzem és gyár felszerelésében működik közre. A többi KGST-tagország elsősorban a hasznos ásványi nyersanyagok feltárásában és kitermelésében vesz részt, ezenkívül ipari létesítményeket, lakóházakat, kórházakat és iskolákat épít, részt vesz a mezőgazdaság fejlesztésében és számos olyan létesítmény létrehozásában, amelyekhez a kínaiak egyoldalúan megszüntették a műszaki segítségnyújtásukat.

Üzletkötés Abu Dhabiban

Közfogyasztási villamosenergia-elosztó berendezéseket, úgynevezett kisfeszültségű kapcsolókat adott el a Transelektro Külkereskedelmi Vállalat Abu Dhab-i cégeknek, mintegy 2 millió dollár értékben. A szerződés-kötésre nemzetközi versenytárgyalást követően került sor, amelyen 28 világcég közül választották ki a magyar ajánlatot.

Andok-paktum

Nyersanyagtangó

A Közös Piac gazdaságpolitikája újabban már Latin-Amerikát is célbavette. Brüsszel tavaly több mint félszáz afrikai, csendes-óceáni és karib-tengeri állammal kötött kereskedelmi megállapodást az úgynevezett *lomei szerződés* keretében, majd az ázsiai gazdasági társulás tagországai kerültek sorra. A jelek szerint még ebben az évben megkötik a *Kilencek*, illetve az *Andok menti országok gazdasági szervezete, az Andok-paktum között a kereskedelmi és műszaki tudományos együttműködési szerződés*.

Integrációs fellendülés

Az Andok-integrációt 1969-ben öt dél-amerikai állam: Chile, Bolívia, Peru, Ecuador és Kolumbia hozta létre azzal a céllal, hogy a térség iparosítását elősegítse, növelje a tagországok egymás közötti kereskedelmi forgalmát és csökkentse függőségét az Egyesült Államoktól. Chile 1976-ban kilépett az integrációból, új tagként csatlakozott az olajban gazdag Venezuela. Az Andok-integráció tagállamainak gazdasági fejlettsége meglehetősen különböző, de közös ismertetőjűk a nyersanyagok viszonylagos bősége, valamint a gyengén fejlett ipar és az elmaradott infrastruktúra-hálózat.

A kezdeti célok valóra váltása tíz évet várattott magára. Tavaly többet tettek a célok megvalósítása érdekében, mint a megelőző tíz év során.

A tagországok elkezdtek több közös beruházási terv megvalósítását, s a vámtételek csökkentése fellendítette az interregionális kereskedelmet is. Következésképpen halad az iparosítás és az egyoldalú, egészségtelen gazdasági szerkezet felszámolása. Úgy tűnik: az Andok-integráció *magára talált*.

A Közös Piac számára — a nyersanyag-gazdagság, a kedvező tőkebefektetési és profitszerzési lehetőségek miatt — Latin-Amerika mindig is igen vonzó volt. A hetvenes évek elejéig szinte kizárólagosan az Egyesült Államok „vadászterületének” számított. A tőke- és árupiacokért, a nyersanyagellátás biztosításáért folyó küzdelem azonban a Kilenceket arra készítette, hogy megpróbálják csökkenteni az USA gazdasági szerepét, és a térségben saját befolyásukat növeljék.

A kísérlet nem eredménytelen. Dél-Amerikában mind több a nyugat-európai tőke, egyre-másra létesülnek leányvállalatok, összeszerelő üzemek. Lassacskán az USA-érdekeltségű cégek vezető szerepe meggyengül a nyugat-európai beruházókkal szemben. Különösen érvényes ez az Andok menti országokban — természetesen Chile kivételével. A Közös Piac ezt a gazdasági csoportosulást fontos beszerzési forrásnak tekinti (kőolaj, ón, ólom, bauxit, réz, trópusi mezőgazdasági ter-

mékek stb.), s egyben új piacokat jelent a Kilencek ipari termékei számára. A Közös Piac és az Andok-integráció kereskedelmi mérlege 1977-ben 2,3, 1978-ban 1,6 milliárd dollár aktívumot mutatott a Kilencek javára. Tavaly a többlet *félmilliárd dollárra csökkent* a nyersanyagárak emelkedése, valamint a venezuelai olajszállítmányok növekedése következtében.

Az öt latin-amerikai országban a Közös Piac szívesen látott kereskedelmi és együttműködési partner. Elsősorban azért, mert az andesiek a nyugat-európai gazdasági integrációval kialakítandó szorosabb együttműködéstől várják az amerikai befolyás és függőség gyors csökkenését. Józanul ítélik meg a helyzetet: a Közös Piac elősegítheti ugyan a problémák felszámolását, de egymagában nem jelenthet megoldást bel- és külgazdasági gondjaikra, ezeken elsősorban saját maguknak kell úrrá lenniük.

A Kilencek és az Andok-integráció tavaszi tárgyalásain egy olyan egyezmény megkötéséről volt szó, amely majd érinti és szabályozza a kereskedelmet, a beruházásokat, a műszaki-tudományos együttműködést, valamint a technológia-átadás kérdéseit. Az Andok menti „ötök” a többi között azt kéri Brüsszeltől, hogy *rájuk is terjessze ki a fejlődő országoknak nyújtott általános közös piaci kereskedelmi preferenciákat*.

Érzékeny termékek

Mind a marhahús, mind pedig a textilja igencsak érzékeny termék a Közös Piac országaiban; ezért várható, hogy kemény ütközetekre kerül sor a korlátozó rendelkezések lazításáért, illetve fenntartásáért. Valószínű azonban, hogy a Közös Piac — szem előtt tartva távlati nyersanyag-igényét — hajlandó lesz némi engedélyt nyújtani ezen árucikkek beviteléhez. Erdemes megjegyezni: 1975-ben Brüsszel már kötött egy nem preferenciális jellegű kereskedelmi megállapodást az Andok-integrációval, melyben garantálták a legnagyobb kedvezmény elvénél kölcsönös tiszteletben tartását. További kedvezmények (preferenciák) nyújtásáról azonban *akkor még nem volt szó*.

Mindez persze nem azt jelenti, hogy az amerikai gazdaság ma még uralkodó helyzete néhány év alatt megszűnik ezekben az országokban. Az Andok-integráció mindenesetre csak a kezdetet jelenti a Közös Piac dél-amerikai expanziójában; nem lehetetlen, hogy a Brazíliával, Argentínával és Uruguayjal a hetvenes évek elején kötött kétoldalú kereskedelmi megállapodásokat kibővíti, és a térség néhány más országát is igyekeznek majd betérlni a *Kilencek szerződéses rendszerébe*.

Gonda György — Szentgáli Péter

Lengyelországban változik egyes húsfélék ára

Barabás János, az MTI tudóstója jelenti.

Varsóban bejelentették, hogy július elején újabb húsfélések kerülnek az úgynevezett „kereskedelmi” boltokba. Ezek az üzletek a termelési költségeket megközelítő áron értékesítik a legjobb minőségű húsokat, mint a karaj, a sonka és a tarja. E lista most kibővült a csontozott marhahússal, a csülökkel, angolszalonnával és császárhússal, a kacsával, libával és pulykával. A bejelentés szerint idén más változtatást nem terveznek és az árváltozás az üzletek kívül csak az éttermekben érezhető hatását, amelyek az új áron kapják majd a húsféléseket, míg a kórházak, óvodák, bölcsődék, az üzemi konyhák és a diákétkeztetés árai nem változnak.

Az új szabályozás indoklása rámutat, hogy az élelmiszerárak Lengyelországban messze elszakadnak a termelési költségektől. Az idén az állam a húsipar 90

milliárd zloty értékű termelését már 76 milliárd zlotyval kénytelen támogatni. Ez kihat az egész piacpolitikára, megnehezíti az ésszerűbb árpolitika és fogyasztási struktúra kialakítását. Az intézkedést az is szükségessé tette, hogy a húshelyzet idén rosszabb a múlt événél. Az országnak nincs lehetősége a drága takarmányimport fokozására és ez természetesen kihat az állattenyésztésre.

Az úgynevezett kereskedelmi áron való húsforgalom eddig nem játszott lényeges szerepet, mivel a forgalomba kerülő 2045 ezer tonna húsfélésegből csupán 420 ezer tonnát érintett. A közlemény tájékoztat arról is, hogy Edward Babiuch miniszterelnök székfoglaló beszédével összhangban az új intézkedés által megtagarított összeget a legalacsonyabb keresettel rendelkezők, a nagycsaládok és a nyugdíjasok segélyezésére fordítják.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Rotterdami olajárak

Két év óta először a hivatalos OPEC-ár alá estek a rotterdami szabadpiaci olajárak. A tárolókapa-citások olyannyira feltöltődtek, hogy az eladók csak nehezen találnak vevőt olajukra, s már arra is hajlandók, hogy két dollár alatti költséget fizessenek. Csökkennek a benzínárak is. Egy tonna szuperbenzin a korábbi 380 dollár helyett 375 dollárba kerül.

Pakisztáni atomenergia

A pénzügyminiszter vezetésével ülésező pakisztáni gazdasági koordinációs bizottság határozatot hozott arról, hogy az ország energetikai problémáit az atomenergiával fogja megoldani — köztölték hivatalos helyi forrásból. Megállapítást nyert, hogy az ország nem talál más megoldást energiaszükségletének kielégítésére az elkövetkezendő 10 évre.

A bizottság hivatalos nyilatkozata szerint Pakisztánnak 1988 végére képesnek kell lennie arra, hogy 600 megawatt energiát állítson elő nukleáris erőművekkel.

Munkaidő-csökkentés Franciaországban?

Másfél éves vita után valószínű, hogy rövidesen megkezdés jön létre a francia gyáriparosok szövetsége, illetve egyes szakszervezetek között a munkaidő további egyhetes csökkentéséről. A megállapodás egy héttel hosszabb fizetett szabadságot biztosítana a bérből és fizetésből élők egyharmadának, továbbá 39 órára csökkentené le a munkahetet, és évi 140 órára mérsékelné az engedélyezett túlmunka idejét. A megállapodás a felek szerint hatékonyan járulhatna hozzá a munkanélküliség csökkentéséhez. Jelenleg mintegy másfél millió a munkanélküliek száma Franciaországban.

MUNKAMÓDSZER

Városgondnokság Szegeden

Ötvenévese városgondnokságot hoztunk létre Szegeden, a megyei városi tanács végrehajtó bizottsága építési és közlekedési osztályának közvetlen irányítása alatt. Jogállását tekintve a gondnokság önálló bergazdálkodási joggal rendelkezik, a szakigazgatási szervek hatáskörébe tartozó feladatokkal nincs terhelve — tehát hatósági jogosítványai sincsenek —, a tanácsi intézményekkel pedig mellérendeltségi viszonyban van.

Nevéből is kitérünk: gondnokság a tanácsi költségvetés gazdasági ágazatához tartozó városüzemeltetési teendőkkel foglalkozik, s gazdálkodik a költségvetésben e célra jóváhagyott pénzzel. Szervezetileg három részlegre — pénzügyi, műszaki és nyilvántartási csoportra — tagolódik, s munkáját a városi tanács, valamint az ÉKV és a pénzügyi osztály útmutatásainak alapján készített munkaterv szerint végzi.

A városgondnokság a következő fontosabb feladatokat látja el:

- gondoskodik a tanácsi kezelésű utak, hidak és a gyalogjárdaik korszerűsítéséről, a burkolatok megerősítéséről, a szükséges évközi karbantartásról;
- elvégzi a burkolt utak és a közterületi gyalogjárdaik, sétányok takarítását;
- megrendeli és ellenőrzi a parkok gondozását és azok tartozékainak (játékoszközök stb.) fenntartását, a növény- és erdővédelmet;
- felelős a közvilágítás üzemeltetéséért, ellenőrzi a közvilágítást;
- gondoskodik az ütemi árkok tisztántartásáról, fenntartja a tanácsi kezelésű védőtöltést;
- karbantartja a közterületi szobrokat és emléktáblákat;
- gondozza a hősi és díszirheleket;
- kihelyeztetni az új utcanevtáblákat, szükség szerint tájékoztató táblákat készíttet;
- az építési és közlekedési osztály szakmai útmutatásai szerint városrendezési terveket készíttet egy-egy városrész korszerű beépítéséhez;
- nyilvántartja a feladatkörével kapcsolatos létesítmények fontosabb adatait és közreműködik az építési és közlekedési osztály műszaki nyilvántartásának kezelésében.

Az említett munkálatok tervszerű ellátását a gondnokság éves fenntartási — felújítási esetében pedig vállalkozási — szerződésekkel biztosítja. A szerződések szerint a gondnokság dolgozói látják el a fenntartási és felújítási munkák műszaki ellenőrzését. Esetenként — például nagyobb méretű útkorszerűsítéseknél — a Beruházási Vállalat kap megbízást a szerződéskötésre, műszaki ellenőrzésre.

Alig néhány éves múlta tekinthet csak vissza a gondnokság műszaki nyilvántartó csoportja, amely megfelelő irányítás mellett rendszerezi a műszaki nyilvántartáshoz szükséges anyagokat, fotó- és filmfelvételeket készít a várospolitikai jelentőségű létesítményekről stb. A pénzügyi csoport a pénzügyi nyilvántartásokat vezeti és teljesíti a pénzügyi áttalásokat.

A rendelkezésre álló pénz célszerűbb felhasználását és helyi erőből történő kiegészítését segíti a városgondnokság jó együttműködése a különböző társadalmi szervekkel, és a lakossággal. A társadalmi szervek közül elsősorban a társadalmi munkát szervező szakbizottsággal, a Hazafias Népfronttal és a lakóbizottságokkal tart szoros kapcsolatot. Nagy súlyt helyeznek a tudomásukra jutott közérdekű bejelentésekre, javaslatokra, egyéni panaszok megvizsgálására, intézésére. Az is a várospolitikát szolgálja, hogy a szervezési és jogi osztály területéről összegyűjtött információkat is átadja a gondnokságnak, így az gyorsabban intézkedhet, illetőleg körültekintőbben készítheti el munkatervét, költségvetését.

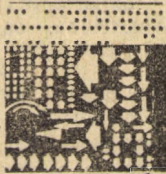
Ez a viszonylag fiatal intézmény — amellyel, hogy tovább keresi a munka javításának lehetőségeit — már jelenlegi formájában is alkalmas a városüzemeltetés korántsem egyszerű feladatainak megfelelő színvonalú ellátására.

Papp Gyula
Szeged megyei város
tanácselnöke

Mi történt az igazgatásszervezők tanácskozása óta?

Jön: az egyszerűsítés kartográfiája

IGAZGATÁS

SZERVEZÉS

Lassan két esztendője, hogy az Államigazgatási Főiskolán megrendezték az igazgatásszervezők tanácskozását, amelyre az ország minden részéből összehozták a tanácsesi szakembereket, véleményét és tapasztalatát cserélni: hol tart az igazgatás egyszerűsítése, korszerűsítése, s milyen irányban érdemes haladni. A konferencia egyik legfontosabb észrevétele az volt, hogy az igazgatás egyszerűsítése és korszerűsítése nem lehet ötletszerű; tartós eredmény csak ott várható, ahol a szervezési és személyi feltételeket egyaránt megteremtik. A siker további garanciája: a tanácsvezetés és a testület minden erővel irányítsa és támogassa a folyamatot, legyenek mindenütt olyan felelősök, akik biztosítják a nélkülözhetetlen — addig csak elvétve létező — koordinációt.

Egy konferencia hasznossága — bármilyen okos és megzivilendő tanulságokkal szolgál — mégiscsak kérdéses, ha az elhangzott kritikák, avagy bátorító gondolatok nem sikerül érvényesíteni a hétköznapi gyakorlatban. Dr. Berkes Józsefet, az Államigazgatási Szervezési Intézet osztályvezetőjét — a konferencia egyik szervezőjét — kérdeztük: történt-e változás a tanácskozás óta?

Oldódik az elszigetelt ég

Ezekben a napokban összesítjük a megyei tanácsok és a fővárosi tanács által készített beszámolókat, amelyeket az általunk kiadott témavázlat alapján állítottak össze. Ezek az összefoglaló anyagok részletesen elemzik az elért eredményeket, s számot adnak a megkezdett kísérletekről is. Meglehetősen sok jóirányú változásról tanuskodnak ezek az összefoglalók. A legjelentősebb eredmény: a tervszerűség. Valamennyi megyei tanács az általa kimunkált átfogó program alapján, lépésről lépésre, lehetőségeit és korlátait pontosan mérlegelve egyszerűsíti és korszerűsíti a szervezetet és az igazgatást, figyelemmel kíséri az irányítása alá tartozó alsóbb szintű tanácsok ez irányú tény-

kedéseit. A programok sem egyszerűk, a tanácsigazgatás minden területét átfogják. A tervekben, a programokban ezúttal nem néhány főből álló „agytröszt” dolgozott, amit az is bizonyít, hogy az életre való javaslatok jó része a helyi tanácsok kezdeményezéseként indult, s bármelyik tanácsi szakember — önkéntes jelentkezés alapján — bekapcsolódhat a kísérletekbe.

— Sikerült-e országsszerte összehangolni a párhuzamosan, egymástól függetlenül indított kísérleteket, próbálkozásokat?

— Sok helyen hoztak létre megyén belüli munkacsoportokat egy-egy kutatási téma kidolgozására, de a megyék közötti elszigeteltség is oldódik. A konferencián mindenki megismerkedhetett a többiek elképzeléseivel, törekvéseivel, ennek alapján figyelemmel tudják kísérni: hol tartanak mások? Gyakran szerveznek tapasztalatszereseket, „mi ni igazgatásszervezési konferenciát” is egy-egy régió tanácsi szakemberei.

Újdonságtérkép — mindenkinek

— Beszélhetünk-e központi irányításról vagy összehangolásról?

— A megyék által készített jelentésekből összeállítottunk egy országos mérlegbeszámolót, ez minden megyei tanácshoz, illetve valamennyi igazgatásszervezéssel foglalkozó szakemberhez eljut. Tehát mindenki, akit csak érdekel, s akinek hivatalból tudnia kell, hozzájuthat. Szeretnénk a közeljövőben a Szervezési Intézet szolgáltatásait is kibővíteni, egy úgynevezett központi dokumentumtárral. Elképzelésünk — s ehhez valamennyi megyei vezetőtől segítséget és támogatást kértünk —, hogy összegyűjtjük az ország minden részéből a már bevezetett egyszerűsítési, vagy korszerűsítési intézkedések dokumentumait. Ettől az „újdonságtérképtől” sokat várunk. Így azok a tanácsok is megismerkedhetnek például egy leíró iroda megszervezésének módszerével, amelyek eddig még nem vágták bele a fejsejüket ilyesmibe. Szándékunk éppen ez: ne kezdjen hozzá senki olyan kísérlethez, ami másutt már hosszú idő óta eredményesen működik. Tervezzük, hogy diafilmeket, fényképe-

ket és képmagnó-felvételeket is készítsünk háttéranyagként a szöveges magyarázathoz. Ha sikerül elképzeléseinket, valóra váltani, bizonyos fokig azok a tanácsok is mentesülnének az állandó látogatóktól, akik vállalták egy-egy kísérlet kockázatát, s most nem győzik fogadni az érdeklődők szárait...

— Hogy áll a tanácsok technikai felszereltsége, milyen a gépészet?

— Erre jó és rossz példát egyaránt tudnék mondani. Ma is előfordul, hogy csak azért rendelt meg egy tanács valamilyen gépet — például komoly irattároló berendezéseket —, mert félül hallotta valahol, hogy az milyen korszerű. Anélkül azonban, hogy egyáltalán nekikezdett volna saját irattározási rendszerének korszerűsítéséhez... Ugyanakkor egyre több nehézséggel kell szembenéznünk azoknak a tanácsoknak, amelyeknek egyszerűsítési, korszerűsítési programja múlna egyik-másik technikai segédessé között. A magyar gyártó vállalatok egy része külföldi megrendelésekre kötötte le csaknem teljes gyártási kapacitását — olykor hosszú évekre előre. A gépbeszerzések nehézsége pedig mindenütt lehoaszta a vállalkozó kedvet...

— A Szervezési Intézet hogyan járul hozzá az országban folyó egyszerűsítési, korszerűsítési törekvések propagálásához?

Kinálják, de nem kelendő...

— Rendszeresen jelentetünk meg olyan kiadványokat, amelyekben bevált gyakorlati tapasztalatokat teszünk közzé. Ezek egy része az igazgatási munkát, a hatósági ügyintézés, más része a tanácsi információkezelés tökéletesítését kívánja segíteni. Kiadványainkról előzetes recenziót és tájékoztatást adunk a megyei tanácsoknak; nekik kellene továbbítaniuk az összegyűjtött megrendeléseket is. Sajnos azonban, a megyék egy része meglehetősen felületes; s csak néhány példányban rendeli meg kiadványainkat. Még azokat is, amelyek pedig nagy segítséget nyújtanának a községek tanácsi ügyintézőinek. Ilyenkor mindig meg vagyunk győződve róla: a községek nem is tudnak ezekről a kiadványainkról...

Révai Valéria

A falusi szolgálat hétköznapi

Csernusné három íróasztala

CERNUS IMRÉNÉ kirendeltségvezetőnek három íróasztala van. Az egyik az adóügyeket intézi, a másik mellett ő a gépiró, a harmadiknál pedig az egyéb tanácsi igazgatási ügyek mindene. Valamikor ezeket a feladatokat öten végezték. Amióta azonban Ofőldéák társközsége lett Főldéának, Csernusné maga az egyszerűsítés apparátusa... Munkamódszerének lényege — mi tagadás — az emberi közvetlenség, a már-már családias kapcsolatok természetes vállalása.

— Hozzám nemigen jönnek kitöltött adóívvél vagy bejelentőlappal, azokat mind én írom. „Te tudod, aranyom, majd szépen megcsinálod” — mondják. Ők csak aláírnak. A 600 ember minden adatát ismerem. Tudom pontosan, ki, hol lakik, hányan és milyen körülmények között élnek egy fedél alatt. Még az állatkísérő lapokat is kitöltöm, lepecsételtem, s ha arra megyek, csak bedobom a kertkapu, a postaládába vagy éppen odaadom az utcán, akinek kell.

Alig, hogy elkezdünk beszélgetni, félrelik bennem anélkül az elhanyagolt kis pilisi falunak a képe, ahol az emberek arról

panaszokdoltak: ők bizony ritkán látják a tanácsiakat. A község utcáin, napközben pedig szinte egyáltalán nem. Tűnődöm: talán így, az utcán beszélgetve is lehet közügyeket intézni?

— Persze, nálunk is volnának fogadónapok. Kaptam az utasítást fentről — messzire mutat —, hogy az ügyrend szerint kell dolgozni. Ki is függesztettem a fogadónapok rendjét az ajtóra, de akár hiszi, akár nem — összecsapja a tenyerét —, magam sem tudom, mi van oda kírva. Ha ide bejön valaki, addig nem megy el, amíg nincs elintézve az ügye.

— Ezt úgy mondja, mintha a kirendeltség soha nem lenne zárva.

— Így is van. Én mindig itt vagyok, nálam van a pecsét, aláírási jogom nekem is van, és csupán azért küldjek el bárkit, mert éppen nincs fogadónap?... Gondolja el, van tanyasi, gencsáti, sőt makói ügyfelem is. Mondjam azt, hogy menjen vonattal haza, és jöjjön vissza másnap?

MINDEZ NEM KÜLSŐSÉG, nem máz, nem egy hivatalnok hivalkodása, hanem egy ember őszinte és természetes embersége.

— Volt már arról szó, hogy megszüntetik a kirendeltséget, és elkerülők Főldéákra. Őszintén szólva, nekem könnyebb lett volna, most lenne néhány, pontosan körülhatárolható szakterületem, és kész. Csak hogy a helybeli tanács tagok, meg az egész falu tiltakozott. Igaz, én nem veszem itt össze húsz év alatt senkivel. Pedig az adó nagyon kényes dolog. Úgy jönnek néha ide be, hogy kilöki az ajtót, és emelt hangon mondják: „Azt a...!” No, varjának csak — mondom ilyenkor —, üljünk le, nézzük meg szépen, miről van szó? Ennyi a föld, ennyibe kerül —, s ott helyben mindent békésen elintézzük.

— Már megbocsásson, ez a munkamódszer mintha túl liberális lenne.

— Nem tagádom, akadtak olyan tanácsi szakemberek, akik azt mondták: Csernusné, te elkényeztetted az embereket. Erre én mindig visszakerdezek: miért vagyunk mi itt, ha nem az emberekért?... Persze lehet, hogy „alakilag” nem éppen előírászerű mindig, amit csinállok. Itt van például a községfejlesztési hozzájárulás. Idős vagy kispénzű ember kérheti annak mérséklését, vagy elengedését. Ofőldékon sok idős ember van. Amikor kivetjük az adót, akkor kell ezt a kérelmet benyújtani. Ilyenkor gondolatban utcáról utcára megyek: ez itt rászorul, az egyedülálló,

annak meghalt a férje — szóval afféle „szociális népszámlálást” végezek, s az eredmény: a benyújtott, megalapozott kérelem. Bizonyos korban és helyzetben ugyanis az emberek már nem olvasnak rendeleteket, nincsenek pontosan tisztában az előírásokkal, sőt, jogalkal sem. Úgy érzem, nekem erre is gondolnom kell.

— Lehet-e ezt a mai fogalmak szerint hivatali ügyintézésnek nevezni?

— Sokszor úgy érzem, inkább családtagnak számítok a faluban. Mindenki tudja, mikor, hol vagyok, s megtalálnak nemcsak a tanács házában, hanem otthon, a lakásomon is. Ritkán gondolok arra, hogy én milyen tanácsi hivatalnok, milyen ügyintéző vagyok. Ezzel szemben számomra mérhatalom nagy nyugalom és biztonságot jelent az a tény, hogy a falu lakói kiegyensúlyozottak, s úgy érzik, ez az ő tanácsuk. Szerintem egy a lényeg: a törvényesség soha ne zárja ki az emberséget, ami pedig előírás, kötelezettség, törvény, arról se emelt hangon beszéljünk az emberekkel, hanem tisztességgel, eligazító, jó szóval, megértéssel.

EGY KIS TELEPÜLÉS tanácsi kirendeltségének vezetőjét mutattuk be ezeken a hasábon. Munkamódszere, felfogása bizonyos értelemben talán rendhagyó. Ennél azonban sokkal több szóval, mellette, s főként amellyel, hogy

a létező köztételek ellenére érzékeltessük azt a kétségbevonhatatlan tény, amit a falusi szolgálat jelent. Ilyen közeget ugyan is nem lehet minden paragrafusfű, nem lehet minden mozdulat előírászerű; tudomásul kell venni, hogy a tanácsi munkának vannak ugyan sémái, de az semmiképpen sem lehet sématis. A beszélgetésnek azok az elemei voltak a legrokonzenvesebbek, amelyek a törvények messzemenő tisztelése mellett az emberséges megoldások lehetőségeit tükrözték. Nem mintha a törvényesség kizárná az emberséget — szó sincs erről. Arról azonban igen, hogy eleve másképpen közelít hivatali munkájának lényegéhez az a tanácsi szakember, aki személy szerint ismeri az ügyfeleit; sőt, elsősorban nem ügyfelekben gondolkodik, hanem családtagokban, esetleg közvetlen, jó ismerősökben, olyan emberekben, akiknek a sorsuk is nyitott könyv a tanácsi szakember előtt. Szívleljék ezt meg elsősorban azok, akik ellenőrzéseik, felügyeleti vizsgálataik alkalmával falura tévednek, s hajlamosak betanult, előírt reflexeket érvényesíteni, függetlenül attól, hogy éppen hol tartózkodnak.

Csernusné izzig-vérig a tanácsszervezet falusi alkalmazottja. Példaadó ereje abban van, hogy nemcsak érti, hanem érzi is a munkáját.

Stefka István

Olajpolitika

Mélységroham

A kőolaj árának emelkedése meggyorsította az egész világon a kőolajkutatást, mind a szárazföld mélyén, mind pedig a tengerek, tavak fenekénél. A nemzetközi kutatási tevékenység aktivitása minden korábbit meghaladja, s a mérésekkel, próbakutatókkal foglalkozó tőkés cégek szinte alig tudják kielégíteni a megrendeléseket.

Tavaly naponta a világon 62,6 millió barrel olajat hoztak a felszínre; éves szinten ez 22,8 milliárd hordónak felelt meg. Ma már a magas ár miatt gazdaságosan olyan olajmezők feltárása és kiaknázása is, amelyeket még négy-öt évvel ezelőtt a magas kitermelési költségek miatt gazdaságtalannak minősítettek.

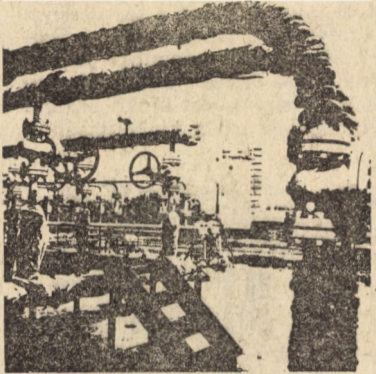
Egy amerikai tanulmány adatai szerint a világ bizonyított olajkészlete — a szocialista országok nélkül — 565 milliárd barrelre tehető. Ebből a mennyiségből 366 milliárd barrel a Közel-Keleten, 58—58 milliárd Afrikában és Latin-Amerikában, 32 milliárd pedig az USA-ban található. A készletek több mint 50 százalékát tehát a Közel-Kelet földje rejtja magában, s ez a jövőben is az egyik meghatározója lesz az olajárak alakulásának.

A fejlett és a fejlődő országok feltételezett, de még fel nem tárt kőolajkészletét mintegy 1500 milliárd hordóra becsülik. (Az amerikai tanulmány a szocialista országok készletét 470 milliárd barrelre teszi.) A kutatások tanúsága szerint ennek a hatalmas mennyiségnek 30 százaléka a Közel-Keleten van, az USA részese 11, Afrikáé és Latin-Amerikáé pedig 8—8 százalék. Amennyiben ezek a tartalékok bizonyíthatóan léteznek, a kitermelés mai üteme mellett sem kell a világnak attól tartania, hogy a készletek 20—30 éven belül elfogyanak.

A kőolajkutatás napjainkban igen kedvező konjunktúrát élvező üzletág. A tőkés olajcégek csak az idén mintegy 17 milliárd dollárt fordítanak szeizmikus mérésekre és próbakutatókra. Több olyan ország, ahol feltételezik a kőolajkincs meglétét, csak akkor ad kitermelési koncessziót a nemzetközi olajcégeknek, ha azok a kutató és feltárási munkából is kivessék részüket. Így biztosítják a „sorban állás” elkerülését a kutatókapacitásokért.

A kőolajkutatás mind a víz alatti területeken, mind pedig a szárazföldön nagy lendülettel folyik. A tőkés olajtársaságoknak 450 tengeri olajfúró-szigetük van; kapacitásukat már több évre előre lekötötték. A legtöbb fúrószínt az USA parti vizein dolgozik, de Mexikó, Venezuela és Brazília is jócskán igénybe veszi kapacitásukat. Továbbra is az Északi-tenger brit szektora a legígéretesebb tengeri kőolaj-lelőhely, ahol számítások szerint még 15 milliárd barrel a kitermelhető olajkészlet. Jól jellemzi ennek a víz

alatti területnek a gazdagságát, hogy míg a világon általában minden huszadik próbakutató jár eredménnyel, addig az Északi-tengeren létesített minden ötödik fúróhelyen meg lehet kezdeni a kitermelést.

Ami a szárazföldi kutatásokat illeti: az elmúlt év végén a tőkés és a fejlődő országokban összesen 4000 próbakutató állvány működött, 42 százalékkal több, mint egy évvel korábban, s 150 százalékkal több, mint 1975-ben. A kutatások számát tekintve, az Egyesült Államok áll az első helyen, ott ugyanis 2500 állvány keres olajat.

Ázsiában a kínai szárazföldi és víz alatti olajkészletek számottevőek, akárcsak a Tonkini-félsziget olajkincse. Afrikában a mérések Egyiptomban és Szudánban ígérnek a „nagy leletet”, Latin-Amerikában pedig Mexikóban keressék naponta felfelé a próbakutatók eredményeként az ország olajvagyonára vonatkozó becsléseket. Venezuelában az úgynevezett Orinoco-lelet szakértők szerint a világ legnagyobb egybefüggő kőolaj-lelőhelye, s értékét csak az csökkenti, hogy az itt levő olaj minősége meglehetősen gyenge, a finomítás nagy összegeket vehet igénybe.

Figyelemre méltó Kanada Új-Fundland-i partvidéke, ahol a nagy olajmezők reményében az idén kezdtek meg egy próbakutató-sorozatot 650 millió dolláros beruházással.

A fejlődő országok egy része nem engedi meg, hogy területén külföldi tőkés olajtársaságok végezzék a kutatómunkát, attól tartanak ugyanis, hogy olajuk idegen kezekbe kerül, s idegen célokat szolgál majd. A feltárási munkát saját erőből végzik, s nem egy esetben igénybe veszik a szocialista országok segítségét. Az olajkutatást a fejlődő országokban egy különleges pénzügyi alap révén a Világbank is támogatja. A másfél milliárd dolláros alapot az olajjal nem rendelkező fejlődők vehetik igénybe, csakis kutatási célokra. Mintegy hatvan fejlődő állam kért e ideig Világbank-finanszírozást, az összeg nagysága azonban csak csepp a tengerben.

Gonda György
—Szentgáli Péter

Szőlészek serényysége

Nagyobb a közös föld aránya — Új telepítések

„Aztán majd nézze meg a milliomosok utcáját is” — ajánlotta egy Bács megyei téveszelnök, megtudván, hogy tőle az utam Soltvadkertre visz. Rá is kérdezek rögvest Bokros Lajosra, a soltvadkerti Szőlőskert Szakszövetkezet elnöke, hol is az az utca?

— Nem vagyok milliomos, de én is ott lakom — kedvetlenedik el. — Föltehetően az Ifjúság útját gondolta az illető... Dehát mi már megszoktuk az effajta példálózást, akadt kollégája, ki soltvadkerti nábobokról írt...

Az alapítók belépési díja

Röpke benyomások erejéig azért csak végigmentem a föltehetően építőinek többségéről Ifjúság útjának elnevezett, faluszéli traktátuson, s való igaz: amit láttam, még korántsem jellemző közsegeink arculatára, de azért találhatni hasonlót az ország más tájain is. Legföljebb nem így együttesen; az Ifjúság útja javarészt még készül, hiszen sok a félkész családi ház. Többségük kétszintes; innen kinyarodván azonban, tehát folytatásaként, már zöldekkel, fával, virággal körített villasort lelhet az utazó.

Magam inkább örvendetesnek találok ezt, a tán építészetileg itt-ott megkérdőjelezhető, zömében mégis izléses-impozáns lendülettel, annál is inkább, mert a homokon szőlő-gyümölcsöt teremők szorgalmára vall. Ha a múltat fagatom, nyomban kiteszik, hogy itt sem volt rózsás; évszázados kitartás munkát a mai eredmények mögött, jóllehet, kétségkívül domináns szerepű a hűszertendős szakszövetkezeti lét.

Bár volt éppenséggel Soltvadkertnek közösségi múltja, hiszen báró Orczytól nem más vett meg 1872-ben 16 ezer holdat, mint egy „vevőtársaság”; igaz, sokszoros kölcsönökkel, rengeteg pörökkel — amelyben Eötvös Károly is ügyvédkedett —, de földesúr nélkül lett az akkori Vadkert. Erdei Ferenc szerint — lásd Futóhomok! — 1745-ben hét sváb család vetette meg a helység alapját, de az állandó összeházasodások következtében a nemzetiségek teljességgel feloldódtak már századunk első évtizedeire.

Ugorjunk hozzától két évszázadot Erdei állapotrajzától: 1950-ben termelőszövetkezet, 1960-ban több szakszövetkezet alakul. Az előbbi ma 1500 hektáron, az 1974 óta kettőre olvadó szakszövetkezet közül a Jóreménység 3000, a Szőlőfűrt 4000 hektáron gazdálkodik, de a nagyközség határába belenyúl a Kiskőrösi Állami Gazdaság földje is. A Jóreménységnek az elnöke, Vincze József ugyancsak

elnöke a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa kebelében működő szakszövetkezeti bizottságnak is, tehát van kitekintése. Ő mondta a TOT elnökségének május végi, a szakszövetkezetek helyzetképét megvitató ülésén:

— A továbblépés érdekében szükséges a tagi pénzeszközök mobilizálása, mégpedig új, korszerű ültetvények formájában.

Magyarán a tagok pénzének igénybeviteléről van szó, ami nem ismeretlen fogalom. Olyannyira nem, hogy a szakszövetkezetek első tetemes pénzügyi forrása — olvasson Nagy-Pál István monográfiájában —, nem volt más, mint az alapítók együttesen 116 ezer forintos belépési díja! Gondoljunk bele: 1961 elején, midőn meglehetősen halovány volt országosra a szövetkezeti jövő — Soltvadkerten belépési díjakat kérnek! Nem tudom, volt e hasonló eset mást, most azonban a kérdés: mire kell a pénz?

Nyolc év alatt megduplázódott

Nyilván közösen művelt szőlők telepítéséhez, mert tudni kell, hogy e szövetkezeti forma két részre osztható: az úgynevezett tagi, magyarán egyéni módra szántott, kapált, permetezett, betakarított, s az ugyanezt immár közös táblákon elvégzett folyamatára. Miként az említett TOT-elnökségi ülésen összegezték, pillanatnyilag 70 szakszövetkezet működik az országban, főként Bács-Kiskunban, Csongrádon, majd Borsod és Pest megyében, együttesen 79 ezer hektár tagi és 138 ezer hektár közös érdekű területen.

Vagyis már ma nagyobb a közös föld aránya, ami az elhalálozásokkal folytatódik. Negyvennégyezer szakszövetkezeti tagból mégis csak hétézer dolgozik az előbbi földeken, bár hozzá kell adnunk háromszor alkalmazottakat is. Keresményük évi átlagban 42 679 forint, ami hozzávetőleg azonos a termelőszövetkezeti tagokéval. Mint Vincze József elmondta, a Jóreménység 1200 tagjának egyharmada dolgozik a közösben, de új telepítések szükségletének, már pusztán annak okán is, hogy az elöregedettek közösbbe fölajánlott földje — ez így természetes — alig-alig üt ki meg hovatovább a kívánatos színvonalat.

Az akasztói Béke Szakszövetkezet elnöke, Dolezsál Ferenc mondta ama TOT-összejövetelen, hogy a termelés fokozásával, a közös gazdaságba kerülő földek nagysága révén, nyolc év alatt megduplázódott a szakszövetkezeti produktum, ami nem következett volna be, ha a régi kisüzem marad életben. Ugyanő

említette, hogy a tévesztörvény értelmében befizetendő vagyoni hozzájárulásokból csupán a kiskőrösi járásban évi 40 millió forintot lehet kizárólag fejlesztési alapra fordítani! Ez más megközelítésben annyit tesz, hogy félmilliárd forint értékű agrártermekeket kéne előteremteni ekkora alap képzéséhez. Dolezsál Ferenc úgy vélekedik, hogy tizenöt év múlva közös művelésbe kerül át valamennyi tagi érdekelt terület, így másfél évtized múltán elhal ez a szövetkezeti forma.

Hitel nincs

Jómagam máris kitolnám ezt a határt, amely, úgy hiszem, senkinek sem sürgető. Legalábbis a soltvadkerti helyzetkép ezt íratja le a riportterrel, de hozzá tehetném a nem messzi Kecelen tapasztaltakat, s tán Akasztón is akadnak elnöküket szkeptikusnak, mások meg optimistának ítélnék.

— Mennyi a beruházásuk, mi minderre költik a pénzt? — kérdelem Bokros Lajostól.

— A mi tiszta vagyonunk 110 millió forint, ez a Szőlőfűrt oszthatatlan nagyüzemi alapja. Évi fejlesztési alapunk 14—15 millió forint, ebből évente 5—6 milliót szőlőnk gépésítésre. Folyamatos programunk 57 hektár közös szőlő telepítése. A héten nyílik 6 millió költséggel fölültetett üzemi konyhánk, ahol hathétszáz ember étkezhet, tehát nemcsak a miénk. Jövőre hozzálatunk a feldolgozó felújításához, ezt különben a Jóreménységgel közösen működtetjük. Ez a külön-külön tulajdonú komplexum 1972-től 1978-ig épült, mai értéke 50—60 millió forint. Hogy miből tellett rá, s egyebekre? Tavaly csupán a mi árbevételünk 176 millió forintba rúgott, a tagok rajtunk keresztül értékesítik portékáikat. Pusztán a hét borozónk — ebből három van Pesten —, forgalma is tekintélyes, a saját kereskedelem húszmilliót hoz a konyhánkra...

— És ami a jövőnd legfőbb bevételét adja, az milyen terméskilátásokkal kecsegtet?

— Egyelőre jobbakkal, mint tavaly, amikor gyenge, közepes termésünk volt a szőlőben. Megdézsmálta a fagy, kivéve a közöst, ahol 92 mázsát szüreteltünk hektáronként...

— Nocsak! a fagy is respektálná a közöst?

— Dehogyan — így az elnök. — Hanem ezek a telepítések már kordonosak, tehát nem talajközeli. Időközben a tagi szőlőkben is áttértek erre a módszerre, öt év alatt 150 hektár új ültetvényt hoztak létre, saját erőből.

Keresztényi Nándor

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Aratnak a Szovjetunióban is

A hűvös, esős tavasz, a szélsőséges csapadékos nyár a Szovjetunió európai területén is hátráltatta a mezőgazdasági munkákat. Míg a közép-ázsiai köztársaságok egy részében már befejezéséhez közeledik a kalászosok betakarítása, az európai területen még csak a Kubányban, a Krimben és Ukrajna déli részén indulhatott meg az aratás s a gabona általában jóval később érke be, mint normális körülmények között. Bár a búza és az árpa termése jónak ígérkezik, az aratást az is megnehezíti, hogy a gabona sok helyen megdől és az időjárás is változókéony, hosszabb száraz időre egyelőre nem lehet számítani.

Hanyagló életszínvonal Guatemalában

Az amerikai államok szervezete mellett működő amerikai-közeli gazdasági és szociális tanács je-

lentése szerint az utóbbi években fokozatosan romlott a guatemalai gazdasági és szociális helyzete. A nemzeti jövedelem elosztásában aránytalanságok vannak, a mezőgazdasági termelést az utóbbi öt évben elhanyagolták. A munkaképes lakoságnak mintegy 30 százaléka munkanélküli. Az infláció 1979-ben 14 százalékos volt. Mindezek következtében jelentősen romlott a lakosságéletszínvonala.

Allamosítás vagy ahhoz hasonló

A nyugatnémet gyógyszergyártók szakmai szövetségének bejelentése szerint, Irán az államosításhoz hasonló intézkedéseket tett az országban működő hat nyugatnémet gyógyszergyártó cég ellen. A nyugatnémet vállalatok vezetőit iráni vezetőkkel váltották fel. A hat cég, amely teljes egészében NSZK-tulajdonban van, jelenleg az iráni gyógyszertermelés egyharmadát adja.

Ózdi kohászok milliós megtakarítása

Tudósítónktól.

Az Ózdi Kohászati Üzemekben az idén igen csak megnőtt az újítási kedv. A vállalat dolgozói 1895 újítást adtak be, s ebből ezerkétszázötöt el is fogadtak, s 1129-et már be is vezettek. Az újításokkal mintegy 87 millió forint megtakarításhoz jut az ózdi nagyüzem.

Nemcsak az újítások száma gyarapodott, hanem több olyan ötlet is napvilágot látott, amelyeknek eredménye többszörösen felülmúlja az eddigiek értékét. A folyamatos acéllöntőműben bevezetett új technológiai megoldás: az adagról adagra való öntés például 36 millió 900 ezer forint hasznát hoz a vállalatnak. Összességében kisebb, de igen jelentős megtakarítás az is, hogy a tűzálló falazatoknál saját „recept” alapján készített kenőmaszszt alkalmaznak a kohászok. Ez majdnem 3 millió forintot érő spórolás.

Újabb üzletek a Balatonnál

Balatonfüred új üdülőnegyedében, a Kisfaludy-telegen, amelynek szabadstrandján naponta sok-ezren fordulnak meg, már átadták az ételmisszerboltot és a hét végén megnyitják a nagy forgalom lebonyolítására alkalmas bisztrót. Balatonalmádi—Budataván 300 négyzetméteres kisven-

déglőt adtak át rendeltetésének, amely egész évben nyitva tart.

Új ABC kisáruház nyílt a közelmúltban Balatonkenesén és Zánkán. A palóznaki autósstrand és Balatonederics ételmisszerboltot kapott, konzervbisztróval gyarapodott a balatonakarattyúi és fűzfői partszakasz.

Az ételmisszerek fémruhája

Tudósítónktól.

Nemcsak az áru fontos, hanem a „ruhája”, a csomagolása is. A csomagolástechnikának erről az alapigazgatóról volt szó tegnapi Magyar Sajtó Házában megtartott tanácskozáson. Az alumíniumfólia, mint ételmisszer-alkalmazó anyag már ismert — a svájci ALCAN cég bemutatójából azonban további alkalmazási lehetőségek derültek ki. Winfried Sturm igazgatóhelyettes rövid előadása után a magyar hűtőipar,

a baromfiipar, a tejipar, a húsfeldolgozás és egyéb szakterületek képviselői számoltak be csomagolási feladataikról.

A műszaki megoldás lényege: a rendkívül vékony fóliából megfelelő berendezésekkel lezárható edényeket készítenek, amelyekben célszerűen tárolható, hűthető-melegíthető az ételmisszer. A magyar alumíniumipar fejlettségét és az ételmisszeripar igényeit figyelembevéve az alumínium csomagolás kedvező megoldásnak tűnik.

A MAGYAR HÍRLAP BÉKÉSBEN

Hosszabb szünet után folytatjuk megyei barangolásainkat. Több olvasónk ugyanis hiányolta a megszokott, évek óta bevált megyei összeállításainkat, mert — mint írták, s mint olvasói ankétjainkon elmondták — ezek az anyagok elsősorban azért tarthatnak számot érdeklődésre, mert módszereket, hasznos megoldásokat, jó kezdeményezéseket adnak közre.

Ma Békés megyével folytatjuk a sort. Eppen a fenti olvasói igényből kiindulva elsősorban arra törekedtünk, hogy jellegzetes helyi megoldásokat mutassunk fel; még akkor is, ha azonos témában más megyében esetleg más módszerekkel jutnak hasonló eredményre. Mint például a mezőberényiek a maguk ügyfélszolgálati irodájának meglehetősen tanulságos kialakításával. Ok ugyanis nem mindenáron akartak másolni — mert ehhez pénzük sem volt elegendő... Nem kevésbé elgondolkodtató a Békés megyeiek felfogása a községi közös tanácsok szervezetének módszereiben.

Végezetül pedig egy híradást talál az olvasó ezen az oldalon a megyeszékhelyről, Békéscsabáról. A város rendkívül nagy óvodai és iskolai gondokkal küszködik. Miért alakult ez így, s hogyan akar kilábalni belőle?

Egyelőre a települések 18 százaléka

Nem a divatnak hódolva

Erdemes számokkal kezdenünk, mert sokat mondanak. Amíg Csongrádban 43, Hajdú-Biharban 62, Szolnok megyében 59, addig Békésben csupán a települések 18 százaléka tartozik közös tanácsi szervezetbe. Vajon miért bántak ilyen óvatosan a Viharsarokban a közös tanácsok szervezésével, hiszen ez a folyamat több statisztika, elemzés szerint mást nagyjából lezárult. Erről beszélgettünk dr. Wagner Mártonnal, a megyei tanács korszerűsítési csoportvezetőjével.

— Amennyire igaz az, hogy a közös tanácsok szervezése az erők koncentrációját jelenti és így dinamikus fejlődést tesz lehetővé, úgy érvényes az is, hogy ezt az igazgatási formát sem lehet mechanikusan, még kevésbé a helyi adottságok figyelmen kívül hagyásával alkalmazni. Nos, a Békés megyei Tanács úgy döntött: nem siet és főképpen nem melőzi a helyi adottságok elemzését, csak óvatosan, mértékletesen alakítja ki a községi közös tanácsok rendszerét.

Megyei sajátosságok

— Melyek azok a körülmények, amelyek óvatosságra intettek?

— Mindenekelőtt az alföldi települések szerkezete és lélekszáma. Békésben huszonegy nagyközség van, s kis túlzással egy kisközség itt csaknem akkora, mint más országokban egy járási székhely; nem ritka, hogy egy faluban három-négyezren is laknak. Ebből adódik, hogy megyénkben a kisebb községek is elbírnak egy apparátust, sőt, a nagyszámú lakosság miatt ezekre feltétlenül szükség is van.

— Bizonyára a „szellős” településszerkezet, a nagy távolság is közrejátszott az említett mértékletességben.

— Így van. Ellentétben sok más megyével, Békésben a társközségek közötti távolság nem néhány száz méter, hanem olykor tíz-tizenöt kilométer, és bizony, ilyen messzire fárasztó körülményes lenne beutazni minden kis ügyben. Természetesen a megye grengébben ellátott körzeteiben — mindenekelőtt a határövezetben, tehát ott, ahol csak a fejlesztési alapok egyesítése mozdíthatja el a településeket a holtpontról — nem lehet sokáig mérlegelni: szorgalmazni kell a közös tanácsok kialakítását.

— Gondolom, a szervezési munka során nem lehetett figyelmen kívül hagyni a vihaszarki ember lokálpatriotizmusát sem.

— Másról sem ment egyik napról a másikra és zökkenők nélkül a községi tanácsok szervezése, nálunk azonban különösen ügyelni kellett arra, hogy meg ne bántunk senkit. Sok érzelmi szálról van itt szó — közülük jöcskák akadnak olyanok, amelyek tapintatos, sőt tiszteletet érdemelnek — éppen ezért az volt az álláspont, hogy csak ott szabad lépni, ahol az apparátus életképtelen, a fejlődés másképpen nem képzelhető el. A korszerűbb szervezet ugyanis nem divatkérdés...

Jelképes kirendeltség?

— Mi segítette mégis ezt a munkát?

— Elsősorban a termelőszövetkezetek egyesülése. Ez azért is volt fontos, mert nálunk az emberek ragaszkodnak a földhöz, szeretik a mezőgazdasági munkát. A térszervezők után a közös gazdaságok új szervezete szinte utat vágott a községi közös tanácsok megalakítása előtt is.

— Véleménye szerint, mire kell törekedni, még inkább vigyázni, ha már megalakult a közös tanács?

— A legfontosabb az, hogy a társközségekben létrehozott kirendeltség ne csak jelképes legyen. Nem egy helyütt az egyesüléskor fűt-fát ígérnek, ám az idők folyamán a kirendeltség szép lassan elrohad. Előbb fogadónapokká, majd fogadóórakká szelődül, végül pedig bezárják... Így aztán nincs, aki törődjön az emberekkel. Márpedig ez nem egyszerűen szakigazgatási kérdés — persze az is! —, hanem lényeges következménye van a falu közérzete szempontjából. Mindenki tartozni akar valahová, panaszával, gondjaival keresi a maga tanácsszervezetét. És ha erre nincs lehetőség, akkor oda a bizalom, a tettekrevalóság, csak az elszigeteltség érzése marad.

Újabb nyolc — indokolt!

— Végül is, hogyan fest most Békés megye terepülésszerkezete?

— Jelenleg öt városunk, 23 nagyközségünk és hat közös tanácsunk van, amelyhez 13 település tartozik.

— Azt mondta, jelenleg...

— Igen, mert — a már említett határvidéken — újabb nyolc települést tervezünk bevonni a községi közös tanácsok rendszerébe.

Akik elszontyolodva jöttek haza Törökszentmiklósról

A pénzük kevés volt — gondolkodtak

Mezőberény több mint 12 ezer lakosú — Csárdaszállás társközséggel közös tanácsú — nagyközség; öt éve város környéki

szervezetben működik együtt a megyeszékhellyel, Békéscsabával. Távirati stílusban így foglalhatnánk össze Mezőberény igazgatási nacionálját. Amiért számunkra — s reméljük, olvasóink számára is — tanulsággal szolgálhat a helyszíni látogatás, az a nagyközség erőteljes fejlődésén túl, a korszerűsítésben és az egyszerűsítésben elért eredményekkel magyarázható.

— Közös tanácsunk 1979. decemberi ülésén fogadta el ügyrendjének módosítását, s ezzel párhuzamosan az ügyfélszolgálati iroda létrehozásának tervét — mondja Szűcs Lajos tanácselnök. — Természetesen ezt a határozatot alapos felmérések, pontosan kidolgozott tervek előzték meg. Számításba vettük, milyen intézkedések szükségesek ahhoz, hogy előbbre léphessünk az ügyintézésben, hogyan szolgálja az apparátus jobban, gyorsabban és szakszerűbben a lakosságot.

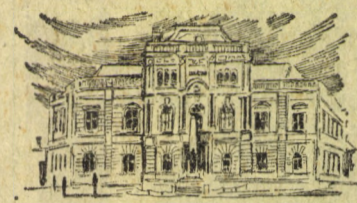
Nemcsak milliókból lehet

A legkézenfekvőbb megoldást az ügyfélszolgálati iroda létrehozása jelentette. Természetesen ennek megvalósításához az is kellett, hogy a nagyközségi tanács törekvése megegyezzen azzal a koncepcióval, amelyet a megyei tanács dolgozott ki. A megyei szakemberek ugyanis azt tervezték, hogy egy városban, egy nagyközségben és egy községben szorgalmazzák az ügyfélszolgálati iroda kialakítását, ezzel mintegy példát — és kísérleti műhelyt — kínálva a megye különböző településeinek a korszerűbb ügyfélfogadás gondolatához.

A berényiek természetesen Törökszentmiklósról utaztak, hogy személynél is megismerjék a már országos hírű ügyfélszolgálati iroda működését. Azonban hamar kiderült: egy ilyen típusú és szerkezetű iroda létrehozására

nekik nincs elegendő pénzük... Tehát először azon kellett gondolkodni, hogy miként csökkenthető az átszervezés költsége.

— Részletes elemzéssel, az igény és a lehetőségek mérlegelésével láttunk hozzá a tervezéshez — folytatja a tanácselnök. — Szerencsénkre a műemlék jellegű tanácsháza tágas, hosszú alagsóra is jó lehetőséget kínált az ügyfélszolgálati iroda kialakításához.

Ahogy haladt a tervezés, az előkészítés, úgy növekedett bennünk a vágy, hogy megmutassuk: egy ügyfélszolgálati irodát nemcsak milliókból lehet „kihözni”, egy-egy jó ötlet is érhet néha száz-ezreket...

A takarékoság, a költségek csökkentése azért is fontos volt, mert a mezőberényiek — és a megyei tanács illetékesei is — ezt az ügyfélszolgálati irodát azért mégsem kirakatnak szánták, s nem olyan modellnek, amelyet csak másolni kell. Ezzel szemben inkább kedvesítő beruházásnak minősítették. Olyannak, ami a megye többi nagyközségében is gondolkodásra, alkalmazkodásra, újításra, vagyis tettekre készíti a tanács vezetőket. Az elképzelés bevált. Bebizonyosodott, hogy kedvező elhelyezési lehetőségek esetén már félmillió forintból működésképes irodát lehet létrehozni. Igaz, a beruházás végösszege 1,2 millió lesz, de ebbe az összebe már a legkorszerűbb adatrögzítő gépek is benne foglaltatnak.

Fogékonyság, kísérletező kedv

Az új ügyfélszolgálati irodában tízennégyen dolgoznak. Munkájukat úgy szervezték meg, hogy betettség vagy szabadság esetén mindig legyen, aki átveszi a távollévő szakember feladatát.

Minden megyeszékhely küszködik a maga óvodai és iskolai hálózatának fejlesztésével, vagy éppen a fejlesztés szerény lehetőségeiből adódó gondokkal.

Igaz, e gondok súlya valószínűleg nem azonos: egyik helyen az óvodákkal van több baj, másról esetleg az iskolai tanterem száma kevés, városa válogatja. A békési megyeszékhely azonban talán mind-egyiknél nehezebb helyzetben van. Olyannyira, hogy a gyermekintézmények fejlesztési és működtetési kérdései szinte az apparátus valamennyi szakemberét foglalkoztatják, vagy lekötik, így tehát lényegesen kevesebb idő marad az érdemi munkára. Persze ilyen helyzetben az is kérdés, hogy mi más nevezhetünk érdemi munkának, ha itt ez az egyik legégetőbb feladat.

Lássuk a lehetőségek számúkról. A tanács fejlesztési alapjaiban rendelkezésre álló, s különböző más forrásból származó, kifejezetten oktatásra szánt összeg a negyedik ötvenes tervidőszakban 122,4 millió forint volt; ezzel szemben az ötödik ötvenes tervben 144,7 millióra emelkedett. Mint látjuk, viszonylag több jutott erre a célra, ez azonban mégsem lendített sokat a gyermekintézmények helyzetén. Olyannyira, hogy áprilisban a városi tanács testület kénytelen

Csabai kérdőjelek

volt határozatában nyomatékosan leszögezni: külön kell eljárni a központi források ütemezése és mértéke ügyében, s ezzel együtt elengedhetetlen, hogy sok más fontos feladat előtt — ha apránként is — de gondoskodjon a városi apparátus a fokozatos, minden lehetőséget megragadó fejlesztésről, az elmaradás pótlásáról.

Miből adódik a csabai feszültség? Jórészt abból, ami másutt sem ritka: a tervezettnél lényegesen gyorsabban fejlődött a város; ma 20 százalékkal többen élnek a megyeszékhelyen, mint tíz esztendővel ezelőtt. Ugyanakkor a vonzáskörzet településeiről 17 százalékkal többen járnak be a csabai munkahelyekre, mint 1970-ben. Ez számtalan feladatot adott a városnak. A lakásépítéstől a köztudományban nem olcsó közművesítési program meggyorsításáig megannyi terhet kellett vállálnia a tanácsnak. Ugyanakkor a járulékos beruházások építése — mint általában másutt is — csak vontatottan halad, távolról sem követve az igényeket. Ehhez számítsuk még hozzá azt is, hogy a gyermekintézmények központi támogatása elsősorban a IV. ötvenes tervtől erőteljesebb, s nem utolsósorban azt is, hogy a demográfiai hullámmal együtt Békéscsabán 13 százalékról 5,4 százalékra csökkent az eltartott nők aránya. A munkába lépő

Az első hetekben, az ismerkedés, a váltás időszakában többen kérések: alakítsanak, változtassanak az eredeti elképzelésen, mert a nagyterem, a válaszfalak hiánya szokatlan, nincs jó hatással a munkára. Eleget téve a kérésnek, a többi között külön leírószobákat, kis tárgyalókat is kialakítottak, így a jegyzőkönyvek elkészítése, sőt a magnófelvételek sem zavarják az ügyfélfogadást. Az adóíveket elektronikus úton dolgozzák fel, hangszalagra rögzítik és a megyei tanácstól a számítógépes feldolgozás után visszakapják a kész adatokat.

— Természetesen a korszerű irodagépekhez, berendezésekhez, az új típusú ügyfélszolgálati rátermett, szakképzett dolgozók is kellettek — mondja Szűcs Lajos. — Szerencsére nem szűkölködünk felkészült, az újra fogékony, kísérletező kedvű szakemberekben. Számos rutinos tanácsai dolgozónk mellett, jól képzett fiatalok is dolgoznak nálunk. Az új irodát és ügyfélszolgálatot — falai között pedig a változásokat — hamar megszokta a lakosság, sőt nyugodt szívvel mondhatom: megszerették az ügyintézésnek ezt a formáját. S hogy mennyire bevált az elképzelésünk, mi sem bizonyítja jobban: a megyei tanács már meghatározta, hol, melyik nagyközségben segíti újabb ügyfélszolgálati irodák létrehozását és ezekhez a mintát mi szolgáltatjuk.

Sémák helyett fantázia

Az utóbbi időben egyre többen keresik fel Mezőberényt; a megyéből is, távolabbi településekről is. A tanácsai szakemberek a gyakorlatban tanulmányozzák, hogy miként működik egy „takarékos”, ám új szerepkört jól ellátó ügyfélszolgálati iroda.

Nincs szándékunkban szembeállítani más — esetleg méltán sikeres és bevált — hasonló jellegű irodákkal a mezőberényit. Egy megjegyzés azonban talán indokolt: költségeivel és az eredményeivel együtt vizsgáljunk minden követésre érdemes igazgatási-korszerűsítő kezdeményezést!

Az oldalt írta:
FORRÓ PÉTER